

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14 "
Pe o lună . . . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschisă costă fiecare și
20 filer.
Manuscrise nu se înapo-
iază.

Grupări literare și idei politice.

De Sextil Pușcariu.

Un om e pregătit pentru lupta vieții când cunoaște viața din jurul său și când se cunoaște pe sine. Deoarece însă viața ascunde în sine taine neștrăbătute și surprinderi neprevăzute, deoarece adesea vedem că imposibilul de ieri devine astăzi posibil și, invers, nădejdiile noastre cele mai temeinice se spulberă în fața unui accident neprevăzut, cunoașterea vieții se va restrînge în limitele unor experiențe adunate cu înțelepciune și în trezie neîncetată de a putea apuca prilejul binevenit. De aceea condiția a doua devine cu atât mai însemnată: cunoașterea de sine. A calităților și a lipsurilor, a forțelor și a slăbiciunilor proprii. Cunoașterea părții mele slabe mă va face de a mă asemina în parte în aspirațiile mele, de a potoli râvna înăscută în fiecare om de a atinge înălțimi mai presus de firea mea, dar în același timp mă va face să caut să mă întăresc din prtea unde știu că sunt vulnerabil, să muncesc spre a acoperi lipsurile cu care m'am născut. Conștiința forțelor și a calităților mele îmi va da dimpotrivă puterea forțelor să intru în luptă, să-mi formez un ideal care chiar dacă întrece puterile mele momentane, fiindcă vreau cu tot dinadinsul a-l atinge, simt că mă pot apropia de el.

Același lucru se poate spune și despre un popor și mai ales despre poporul nostru românesc.

Viața noastră va fi așa cum o vor alcătui-o împrejurările externe și așa cum ne-o vom plăzumi noi înșine. Spre a fi pregătiți pentru viitor, trebuie să urmărim, povățuiți de experiența ce ne-o dă istoria și veșnici treji la surprinderile ce le pot aduce ziua de mâine, politica noastră așa zisă externă. Să menținem legăturile și prietenii pe care le socotim favorabile și resemnându-ne de-a vrea cu tot prețul „mai binele” să căutăm să pregătim „binele” pentru care în fiecare moment poate sosi, pe neașteptate, momentul oportun. În același timp însă să ne pregătim pentru viața noastră internă, să întrebuițăm forțele și aptitudinile noastre pentru o întărire necontenită, să ne cunoaștem slăbiciunile, spre a le putea îndrepta. Căci nu e voie să uităm un lucru: alianțele și prietenii pe cari le căutăm în afară, le vom afla cu atât mai ușor, cu cât ea aliați reprezentăm o forță care la un moment dat poate să și ofere, nu numai să ceară.

Aproape jumătate din toți Români locuiesc în afară de Regat, în țerile învecinate, despărțiți politicește de România, dar formând un brîu puternic care o începe de toate părțile. Aceasta e un fapt istoric, pe care nu noi îl vom putea schimba în împrejurările actuale. Cei mai mulți Români consideră aceasta ca marea nedreptate a sortii, — foarte puțini își dau seamă că această slăbiciune poate deveni sub împrejurări și este chiar și astăzi o forță a noastră. Răspândiți în atâtea părți, dintre care fiecare a avut o altă soartă, noi am putut pe alocuri să dezvoltăm virtuți etnice speciale cari pot servi de model celorlalte fragmente de Români, suferințele seculare, diferite în diferite regiuni, ne-au dat puteri de rezistență mai mari. Iar pentru cazul că un război mare, prevestit de ani de zile și socotit inevitabil, va avea să aducă schimbări în regiunile Dunării, Regatul românesc este considerat de o putere decizivă, în mare parte tocmai pentru faptul că e înconjurat de masele compacte de frații de același sânge, cari nu pot fi nesocotite în orice combinații viitoare. Iar dacă visul unor cercuri din Viena de a atrage Serbia la marea monarhie Dunăreană, o țintă urmărită cu multă perseve-

ranță, se va realiza, cele trei sute de mii de Români dela Belgrad până la Neș, al căror glas nu se aude astăzi, vor glăsuși puternic atunci.

Pentruca acele mase compacte cari înceing Regatul României cu un brîu puternic să poată însă trage în cumpăna viitorului, e necesar ca ele să nu fie legate între olaltă numai prin limbă, ci și prin toate acele mii de legături cari se cuprind în lozinca unitatea noastră culturală.

Lozinca aceasta a „Daciei literare” a pornit, precum am văzut, din cercul grupării și a fost din nou propovăduită, cu mai multă putere, de gruparea „Sămănătorului” și de sora ei din Ardeal.

Roadele binefăcătoare ale acestei mișcări, cari nu datează în noul ei ipostaz nici de un deceniu, se văd. Revistele și gazetele noastre trec granițele în număr mare, ele nu sunt numai abonate, ci și cetite, iar foile din Regat au în permanentă rubrici informative asupra vieții de peste hotare. Astfel am ajuns să ne cunoaștem, să ne bată inima de bucurie când primim vești bune, să ne doară până în fundul sufletului când cetim despre slăbiciunile fraților noștri. Ceice înainte cu zece ani au fost ca mine studenți, își aduc aminte că contactul între Români despărțiți de munți se reducea la câte un congres studentesc care se termina cu pâruieli, că antagonismul dintre „Transilvăneni” și „Bucovineni” strica armonia la „România Jună”, că cei din Austro-Ungaria și cei din Țară nu puteau înjgheba, din cauza unei desăvârșite instrăinări sufletești, societăți studentești în diferitele orașe mari din străinătate. Ce știam noi atunci de stările interne ale celorlalte regiuni locuite de Români, de problemele cari îi preocupă pe frați, câți eram în curent cu literatura ce se făcea dincolo de hotare?

Astăzi știm, în Ardeal, cari sunt problemele ce preocupă spiritul public în România, cari sunt luptele interne în Bucovina, în România se discută chestiunile dela noi, în Bucovina raporturile culturale cu România snt deosebit de vii și ar fi de dorit ca să înceteze și neexplicabila rezervă față de Ardeleni, literatura românească este una pretutindeni, iar limba scriitorilor de dincolo și dincoace de munți aproape aceeași.

Și fiindcă a venit vorba de limbă, trebuie să protestez energic împotriva celor ce cred că au dreptul de a și bate joc de tendințele grupării tinere din Ardeal, de a ne desbrăca de „ardelenismele” greoaie spre a le înlocui cu expresiile elegante și proprii, intrbuințate în Regat. N'o fac ea filolog, ci ea unul care cunoaște evoluția culturalei noastre și știe că de câte ori s'a ivit în cursul ei o mișcare importantă, totdeauna chestiunea limbii a fost pusă pe planul dintâi. Petru Maior, I. Măiorescu, Eliade Rădulescu, Kogălniceanu, Negruzzi, Alecsandri, Russo, Barițiu, Cipariu, Pumnul, Odobescu, Hașdeu, T. Măiorescu, ș. a. toți au fost preocupați de chestiunea limbii noastre literare, pe toți i-a neliniștit problema ei și nici unul dintre ei n'a pregetat să o considere ca una dintre chestiunile cele mai însemnate. Și este un merit dintre cele mai mari al „Lucea-fărului” și al „Tribunei” că au avut tăria de a jertfi falsul patriotism local, că au rupt îndărătnicia noastră și au primit să se îndrepteze după singura limbă îndreptățită de a servi ca normă pentru o limbă literară, cea întrebuițată de scriitorii noștri mari, din Regat. Fără această schimbare orice apropiere sufletească între noi și România era imposibilă, căci revista și gazeta

noastră în acești zece ani din urmă nu ar fi putut străbate peste hotare. O parte din noi nu pot înțelege încă nici azi, că „latinismele” și „ardelenismele” întrebuițate de „inteligenta” din cutare orașel din Sătmar, schimonosesc limba noastră strămoșească astfel că nu poate fi înțeleasă nici de cel mai indulgent cetitor din țară, ea nu poate fi gustată, ea îl respinge chiar dela început, îl face să nu poată vedea cuprinsul, ideea, din cauza formei străine. Ca un exemplu clasic în această privință pot servi cuvintele cu cari Al. Russo descria odinioară impresia ce i-a făcut o înălțătoare adunare de pe „Câmpul libertății”.

„Multă mirare inspira pribegilor spectacolul frăției curate între surtuțe și suemane; frăție nu numai de sânge, dar frăție în trai și în obiceiuri în toate relațiile. Societatea în Principate, ca toate societățile vechi, este întemeiată pe nepotriviri, pe interese ce se prigonesc și pe ierarhii; Ardelenii, tolerați numai pe pământul ce îl ocupau până la 1848, și privind cu duioșie de peste munți la Țări, adică la Moldova și Valahia, alcătuiau numai o familie, și o familie patriarhală... Pribegii dar, înfățișătorii luptei în principate, a egalității drepturilor, iar nu a oamenilor, urmărau cu ochii plini de mirare uimitoare frăția aceasta și mai că, într'un minut de înfocare, ar fi dorit să nu se fi născut feciori de boieri. În ziua aceea frumoasă, un lucru lipsea însă pe câmpul Blajului... limba!... Inteligenții, frații și fiii ai miilor de Români, adunați, de pe tribunele Câmpului libertății, nu vorbeau românește, și vântul invictor al acelei zile mărețe purta pe deasupra capetelor o babilonie de cuvinte stropșite și smulse din latinește pe cari bieții români nu le înțelegeau nici decum, deși le primeau ca semne de mântuire, zicând: „o fi, dar... așa o fi”. Intr'o sută sau două de inteligenți ce se afla atunci la Blaj, numai pe doi bărbați i-am auzit grăind atunci românește cu Români și aceeași, când îi asculta vorbind, strigau „așa! așa e!” iar nu „o fi... așa o fi!” — Unul din acei doi zicea: „Ungurii vreau Unio. Știți ce va să zică Unio? Va să zică că până acum ei ne-au încălecat pe păr și acum vreau să ne puie și șeaua în spinare!” Al doilea striga: „Uitați-vă pe câmp, Românilor! Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi!” — Dintre acești doi Români cari grăiau românește, Ungurii l-au spânzurat pe unul, iar pe celalalt Români l-au numit cu fală „Impăratul Munților”. (Serieri, ed. Haneș, pag. 42—43).

Pentru ajungerea acestei unități culturale nu trebuie desconsiderat nimic. Chiar și ortografia, această haină cu totul exterioară, unificată bine-rău de „Academia Română” și primită în toate regiunile locuite de Români, este o demonstrație pentru unitatea noastră culturală.

Dar limba nu-i numai un veșmânt exterior, ci ea e însăși expresia mentalității noastre, a culturii noastre românești. De aceea ea trebuie să fie una pretutindeni, trebuie să o desbrăcăm de toate suregatele străine pe cari ni-le-a adus în Ardeal și în Bucovina selăvia culturii străine, germane sau ungurești.

În articolul său „București—Budapesta”, Goga a arătat de ce generația tânără cere o cultură românească, care nu poate fi alta decât cea reprezentată de marii gânditori ai României și la care noi, ceilalți Români, putem aduce o parte nouă, o putem îmbogăți, dar n'o putem schimba.

Pe aceasta, trebuie s'o cunoaștem întâi și apoi de sigur o vom iubi, căci ea e singura cultură ade-

vârșii și „broască pentru noi, pe ea ne simțim acorda” coardele sufletului nostru, care vor răsună de câte ori vom ceti o gazetă românească spusă în limba curată românească, dându-ne acei fiori de mândrie națională, fără de care nu am putea duce o luptă atât de istovitoare.

Această mândrie națională, isvorită din cunoașterea noastră reciprocă, va spulbera prejudecățile cari ne sugrumă încă. Atunci nu vom mai întâlni tipul aceluia Bucovinean pe care în Jiceu și la Universitate dascăli străini l-au făcut, direct sau indirect, să creadă că trecând granița Iba Ișanii dai de o țară incultă, fiindcă nu regăsește spiritul birocratic al beahtărului din Austria, va dispărea tipul Ardeleanului pedant care trecând în România pe la Predeal sau Turuș-roșu, în loc să-i salte inima de bucurie văzând progresul acestei țări, va istorisi acasă că Românii sunt „fără caracter” deoarece cutare i-a dat o întâlnire la o cafea și l-a lăsat să aștepte o jumătate de ceas înzadar.

Să lăsam prejudecățile acasă și trecând granițele să fim indulgenți pentru slăbiciunile ce le vedem și entuziaști pentru părțile bune. Atunci vom vedea cât de minunat se completează Românii din diferite regiuni, vom găsi tipul preotului ideal mai ales în Ardeal, al învățătorului-apostol cu deosebire în România și al țaranului conștient de drepturile sale cetățenești mai cu seamă în munții Bucovinei. Astfel, cutrecerind tot ținutul locuit de Români a putut un Eminescu și un Iorga să scrie lucrările lor studii îndrumătoare, astfel, creându-se burse și ajutoare pentru tinerii studenți, ca să poată străbate studiul regiunile românești, vom avea acea pleiadă de oameni cari vor stabili legăturile sufletului românesc, vor ști, stabiliți apoi la ei acasă, cum se pot completa lipsurile de cari suferim și înlătură relele cari ne hântuie pretutindeni.

Atunci, fiecărui, acolo unde l-a sădit Dumnezeu și unde l-a înecat soarta, va putea fi mai de folos Românului întregi, decât dacă ar vâna niște vise pe cari ei, din puterile sale, nu le poate realiza. Atunci s'ar vedea că după unirea politică a celor două Principate române, mîrca sufletesească prin cultură a tuturor Românilor este cel mai mare fapt politic ce-l putem realiza. Dacă ea ar fi existat mai de mult, astăzi n'ar fi probabil decât o singură biserică greco-orientală din Austro-Ungaria și averile lăuate de domnia cuceririi ai Moldovei n'ar fi amenințate de Ruteni opoșiți în frumoasa Bucovina. Dacă gândul genialului Șaguna, a acestui profet politic, nu s'a putut realiza atunci, piedica n'a fost numai îndărătnicia unui episcop pe jumătate ruten, căci consilierul lui a fost un Român întreg și el a fost cel ce a raportat că planul nu se poate realiza, fiindcă în Bucovina sunt și Ruteni. Pe atunci nimeni nu-i băga încă în seamă și a trebuit să vină un Român ca să atragă atenția guvernului asupra lor, să silezeze „chestiunea rutenă” în Bucovina. De ce? Fiindcă unirea sufletesească cu ceilalți Români nu exista, fiindcă un fals patriotism local îl făcea să se îngrozească de o ingerință a Transilvănenilor în afacerile interne ale Bucovinei, fără să vadă că deschide porțile mari unor venetici de alt neam.

Și urmând acest șir de idei ne întrebăm: dacă punctul cardinal al programului național, autonomia Transilvaniei, ar fi realizabil, ce folos ar avea România de această cucerire, cât timp n'ar exista în Ardeal conștiința unității noastre culturale? Nu s'ar naște stări analoge ca în Bucovina de odinioară, n'ar urma o izolare față de Bănățeni și Ungureni și o apropiere de Neutii și Ungurii din Ardeal, care ne-ar putea schimba chiar sufletul românesc? Autonomia aceasta ar fi o putere în mâna noastră numai când sufletul românesc ar fi întărit printr-o unitate temeinică culturală cu ceilalți Români, condiția esențială, acel prîns, față de care orice altă năzuință apare ca un posterior.

Ceace nu vrea să zică că „politica mare”, așa cum o înțeleg deputații și o parte a Comitetului național, trebuie părăsită deocădată, spre a pregăti mai întâi unitatea culturală. Cuvintele prîns și posterior nu trebuie luate în înțeles cronologic. Un jucător bun de șah va ști, chiar când îl prescupă un plan, să-și atîntescă privirea asupra întregului câmp de luptă, urmărind simultan și alte combinațiuni, nemîntînd să facă rokada la timp etc.

În privința aceasta trebuie făcută o distincție

precisă, căci ceace am spus la începutul acestui articol nu trebuie pierdut din vedere: întărirea internă nu exclude, ei se întregeste cu cea exterioară. Cei ce contestă îndreptățirea „politicii mari”, identificându-o cu o politică care așteaptă să-i pice mura în gură, și dorește ca toate forțele noastre să se îndrepteze spre „politica de acasă”, greșesc. Tocmai în vremile noastre, când nu știm ce lavine vor porni pe urma desgheturilor la primăvară, nu e voie a căuta numai să ne clădim în calea lor o casă cât de solidă, fără a ține cont de sfaturile meteorologilor, cari în foisorul lor de observare urmăresc cu atenție schimbarea curentelor din vîzduhi și întrețin neîntrerupt legătura cu posturile de observare din alte părți. A generaliza ironia cu belimbocokiadele și asupra acestui punct, e deplasat. Tot atât de greșit, ca și când cauți să-ți atîntesci toată atenția asupra vîzduhului și să nu cerci întărirea pe pămînt.

Și deoparte și de alta exagerarea unui punct de vedere, îndreptățit în sine, dar unilateral și inane, cât timp nu e întregit cu celalalt. Astfel nu se face politica unui neam, ei politica de partid. Când, spre ajungerea unei ținte, două căi sunt deschise, amîndonă bune, atunci e firesc ca unii să apuce pe o cale, pe care ei o cred mai bună, alții pe alta. Specializarea acesta e chiar necesară în ziua de azi, când lupta vieții e atât de complicată, încât abia poți ajunge la o izbîndă dacă-ți concentrezi toate puterile tale individuale într-o direcție. Deci se vor naște două grupări, dintre cari fiecare crede că drumul ei e cel bun și va merge pe el, chiar împotriva celeilalte grupări. Peste ele însă trebuie să existe o conducere, care simțindu-le cu iubire și cu grijă de rătăcirii, să le întrebuițeze spre binele scopului final.

Această conducere, care în mod logic e în competența comitetului național, ar trebui să stea *deasupra* grupărilor, lăsînd fiecărei grupări presa sa, îngrijindu-se însă cu luptele de principii să nu degenereze în pîrșueli și în certe ca la ușa cortului, ei căutînd ca din articolele gazetelor scrise în ton urban, chiar și când fac polemică, să picure o opinie publică sănătoasă, tocmai fiindcă nu e unilaterală. Astfel va fi păstrată solidaritatea. La nici un caz nu e voie însă ca cei mențiți de a fi conducătorii firești să se identifice cu una dintre cele două grupări, decretînd principiul „tabu”.

Dupăce am ținut să accentuez că cele două direcții nu se exclud, ei se întregeste una pe alta, voi urmări mai departe pe aceea dintre ele care pentru ceice fac parte din generația tînără, este ea mai rațională.

A doua lozincă pe care „Sămănătorul” a luat-o dela vechii sămănători de idei, este „prin noi înșine”.

A spus-o, dacă nu mă înșel, mai întăi N. Bălcescu. În anul revoluției, dupăce umblînd după aliați străini s'a convins că fiecare popor are interesele sale pe cari nu le poate sacrifica pentru un vis romantic și că ajutorul îl capătă numai cel tare, iar nu cel slab.

Deci, chiar dacă am urmări prin întărirea noastră numai ideea aceasta, dacă am vrea să fim tari pentru aliații să vie dela sine la noi, ar trebui să căntăm să căștigăm cât mai multă forță la noi acasă. Dar pentru generația tînără întărirea aceasta nu e numai un mijloc ce poate duce la o țîntă oarecare, ei e țînta însăși. Generația aceasta este, poate prea pesimistă când, întemeiată pe experiența ce i-o dă istoria, nu prea crede în prieteni și în sfîntul drept istoric, și este poate, prea optimistă când crede că în noi este atîta putere ca să ieșim și singuri la liman. Exagerează, poate, când pretuște ca un erou mai mare național pe cutare dascăl sau proot anonim, care salvează o școală cu prețul sărăciei sale pe care trebuie s'o extîndă asupra unei spuze de copii dintre cari fiecare cere de mîncare și — ceace e mai admirabil — cere învățătură, decât pe cutare om cu stare care și jertfește o parte din avere ca să poată fi deputat. E poate unilaterală părerea că un discurs în camera de pe malul Dmării nu trage atîta în campană ca munca tacită a cutărui domn fără pretenții, care organizează mese-rișii români într'un centru românesc, ridicîndu-le cu un ridicol „fond de zece bani” o casă și înmîndînd orașele noastre menite maghiarizării cu o puternică burghezime românească. Chiar o ținută eroică, în aceeaș cameră, a zece împotriva că-

torva sute, despre care raportează o săptămîna întreagă gazetele cu puțini cetitori din străinătate, îi umele cu mai puțină mîndrie națională decât cineștea și prudența neremarcată, dar atât de remarcabilă în zilele noastre bogate în exemple, de a celor tăcuți funcționari la o sută și mai bine de bănci românești, dintre cari în câteva decenii nici una nu a dat faliment și nu a avut un delapidator.

Cei dintăi sunt falnica gardă națională, cu uniforma strălucitoare, cu care, în timp de pace, putem aranja garadele frumoase și impunătoare, atît de necesare și decizive chiar în anumite împrejurări: cei din urmă sunt ingineri tainici cari în lupta dintre două popoare clădesc fortificațiile ce nu pot fi cucerite de vrăjmaș. Scopul final pentru care pregătești o armată, nu e o manevră sau o demonstrație navală, nu e pacea, ei răsboiul.

Atît că astăzi cu câteva puști cu „foitaș”, cari mai mult bubue decât rănesc, nu pregătești o armată de răsboi. Discursurile înflăcărate, cu „tremolo” la nota lui Traian, nu mai țin azi de cald și nu mai domină glasul de sirenă a congruei și a altor depravatori de conștiințe, acum când scumpetea traiului ne-a surprins fără de a fi pregătiți s'o înfruntăm.

Trebuie alte arme, cu cari să putem înfrunta ori ce atac. Și acestea sunt: lumina și cultura.

Lumina și cultura iată a treia lozincă a generației tînere.

Lumina din belșug, care să pătrundă și în cele mai ascunse tainițe spre a descoperi adevărul, chiar când vor răni pentru moment ochii noștri deprinși la întunerec. Să revărsăm lumina astfel ca să ne cunoaștem deplin, să stabilim definitiv, cari sunt aptitudinile noastre, spre a le putea fortifica din partea lor.

Lumina trebuie dusă mai ales în masele largi ale populației, organizându-le pentru o luptă economică, cetățenească și națională, arătîndu-le ce pot face ca să iasă din întunerecul ce le dă pradă cămătarului economic și a celui administrativ.

Și lumina aceasta o vom răspîndi prin cultură. Nu mă gîndesc numai la știința de carte ce trebuie dată analfabeților, la cultura românească ce trebuie răspîndită în mîntile celor crescuți în cafețele ungurești, ei mai ales la cultura inimii.

Progresul cultural, intrucât el se restringe la manifestările lui intelectuale, ce l-a făcut poporul român de un veac încoace e uimitor. Astăzi surtem un popor european, care am produs artiști și oameni de știință, cu care cu drept cuvînt ne putem mîndri. În privința aceasta înaintașii noștri și-au făcut datoria în cea mai mare măsură, atît doar că această cultură încă n'a pătruns pînă în straturile de jos ale populației. Dar acest lucru se poate ajunge fără greutate.

Ceace n'an făcut însă înaintașii, și nici nu puteau face în timp atît de scurt, este ridicarea poporului nostru pe treapta popoarelor vechi din apus în ceace privește cultura inimii. În privința aceasta se deschide cîmpul larg de activitate pentru conducătorii noștri actuali și pentru cei viitori.

Voiu aduce un exemplu.

Astăvară călătoream prin munții Făgărașului, condus de un bade Ion, dintr'un sat mărginaș cu România. Din vorbă în vorbă, văzînd că mă interesez sincer de păsurile țaranului român, căștigă încrederea în mine și începu să-mi spună cît de greu o duc, mai ales economii de vite de când cu noua convenție și cu măsurile draconice de poliție grănițerească.

„Și ce faceți acuma, de când nu mai puteți trece cu oile dincolo?”

— Păi, ne ajutăm și noi cum putem”.

Și-mi istorisi între altele unul din multele lor feluri de „a se ajutura”. Trei doi sau trei înși noaptea pe partea românească a muntelui și „rup” câte o sută, două, din turma de oi a vreunui cioban. Dupăce le-au schimbat „semmul”, le aduc prin trecători cunoscuti numai de ei și le vînd celor cu bilete de vite, care totdeauna au câteva „bilete” de acestea în rezervă.

„Dar dacă vă prind finanții?”

— Se ajutără” și în acest caz, bunăoară în modul următor: Când îi simt că se apropie, se fac nevăzuți, lăsînd turma pradă finanților.

Pe o potecă lăturalnică ajung la un cioban prieten, de pe partea ungurească a muntelui, și

transacțiunea se face în câteva minute. Pentru un câștig de o băneuță de capul de oaie, ciobanul se prezintă desperat la finanți, plângându-li-se că l-au călcat hoții și i-au furat atâtea oi cu cutare semn și ca martori aduce — pe hoți înșiși, cari mărturisesc că într'adevăr oile furate sunt din turma aceluia cioban.

În definitiv, fapta acestor țărani, deși e hoție curată, nu e atât de condamnată sau nu e mai imorală decât a celor ce prin legi nouă îi scurtează de drepturi seculare, silindu-i oarecum să se apere în felul rudimentar pe care dreptul de a trăi li'l dictează acestor fii ai munților. Dar lucrul nu se oprește aici.

„Și dacă tot vă priind finanții?

— Atunci ne scapă „Gol-draacu”!

— Cine?”

Și badea Ion îmi explică cine este acest personaj cu nume mitic. Un fiu de țăran din satul lor, ajuns „procatâr” în orașul din apropiere. El le poartă procesele și le câștigă totdeauna, fiind un fel de căpitan al lor, care le împarte rolurile și nu se sfiește să întrebuințeze toate mijloacele permise și nepermise, care însă îi pune clientii sub sentința unui paragraf.

Aici lucrul se complică în complicitatea fiului de țăran ajuns „domn” și e cât se poate de demoralizatoare. Pe de-o parte, cei ce s'au înduleit la furturi de oi nu se opresc la ele, ei devin cu timpul hoți de drumul mare, știindu-se la adăpost de pedeapsă; pe de altă parte acest Gol-draacu, despre care se spune că a făcut un milion în douăzeci de ani, a adus, prin iubirea de procese ce a semănat-o în cereul său, nenumărate familii la sapă de lemn și a demoralizat populația pentru decenii întregi.

El poate servi drept pildă vie pentru primejdia pe care o cuprinde cultura școalei și a universității când e lipsită de cultura inimii.

Ideile politice cari au plecat din sânul grupărilor literare se caracterizează tocmai prin nota lor pronunțată culturală. Scriitorii, acești idealisti, vesnicii vânători ai frumosului, au simțit totdeauna un fel de reșec pentru politică în înțeleșul tradițional al cuvântului, tocmai pentru că „politica mare” e necesită să întrebuințeze arme imorale. Începând dela politica cea mai înaltă, când diplomații puterilor mari împart la masa verde între sine popoarele mici și neputincioase, continuând cu politica de partid, în ministere, unde se împart funcțiuni și sinecure pentru partizani și se opresc cetățenii liberi de a și exercita dreptul lor de vot, urmând cu politica de compromise imorale care se face în culoarele camerelor ș. a. m. Aceste învoieli imorale, aceste perversități de conștiințe prin astuparea cu un os de ros a gurii care strigă, aceste ghosefturi făcute sub eticheta patriotismului sunt părțile urite de cari „politica mare” nu se poate scutura. Un politician bun trebuie să cunoască toate aceste mijloace imorale și să le întrebuințeze fără erutare, căci astfel se câștigă drepturi și garanții.

Dar aceste sunt arme cu două tășuri, mai ales în situațiunea în care se găsește poporul român din Ungaria. Căci pentru acest popor conducătorii săi politici sunt în același timp pilde. Și când din oportunism sau din înțelepciune politică, politicienii noștri se ajuug cu dușmanii politici, cedând veturi românești unui candidat străin sau închid ochii când un vlădică ține un discurs neromânesc, atunci masele mari ale poporului cari privosec cu ochii tintiți la faptele lor și așteaptă vorba lor îndrumătoare, rămân în cazul cel mai bun desorientate. Deci, o altă mișcare paralelă, a unei politici intransigente, ce nu admite din principiu învoieli și discursuri neromânești, devine necesară, având să contrabalanteze prin întărirea culturii inimii, primejdia exemplului ce vine de sus. Sau să aduc un exemplu de activitate.

Cine cunoaște dezvoltarea presei românești, știe că până bine de curind în privința aceasta am stat rău de tot. Decenii întregi ne-am sbătut într'un cerc vicios din care nu puteam ieși: gazetarii se plâneau că nu au un public cetitor pricepător, care să-i sprijinească, publicul se plâneau că n'are gazetari serioși. Abia în timpul din urmă, cu sfârșiri uriașe și după o muncă pregătitoare de ani îndelungați, s'a creat la noi o gazetă care s'a impus publicului, grație celor ce o scriau. În sfârșit am ajuns să avem gazetari de meserie, cari în orice moment știau să orienteze publicul asupra evenimentelor zilei, cari știau serie bine, aveau un

program, pricepeau să dea tot ce cere publicul, fără a-i specula setea de senzational, cari au știut să aducă la sine pe cei mai talentați scriitori și pe cei mai conștiențioși corespondenți. E „Tribuna”, cam de vre-o doi ani încoace, — și o spun aceasta nu mânat de simpatii, pe cari înafute nu le avem față de acest jurnal, ci cu toată obiectivitatea cu care sunt deprins să-mi fac studiile mele științifice. Chiar adversarii ei trebuie să-i dea acest testimoniu: „Tribuna” e cea mai bună gazetă românească în general, iar în Ungaria nu există alta care să se poată măsura nici pe departe cu ea.

Presă este însă cea mai importantă armă politică. O sută de admări populare nu pot face ceea ce o bună gazetă zilnică poate îndeplini cu ușurință: formarea unei opinii publice, adepți inflăcărați ai unei idei.

Nu vreau să discut dacă lozincă aruncată în timpul din urmă: „Tribuna” trebuie să piară”, este sau nu îndreptățită din punct de vedere al „politicii înalte”, pe care, mărturisesc, n'o pricep. Ceea ce știu însă este că această aruncare în aer a celei mai puternice redute naționale este o faptă care stă în contradicție cu toate convingerile ce și-le-au putut face o seamă de oameni cu seamă la minte. Și dacă ei protestează împotriva acestui atac, o fac nu numai pentru că n'au nici o garanție că cei ce vreau să submineze fortăreața sunt capabili să clădească alta în loc, ci pentru că sunt pătrunși de convingerea că pe lângă „politica înaltă” trebuie să se țină seamă și de politica mărunta dar indispensabilă a întăririi interne.

Sfârșind, îmi aduc aminte de un articol al lui Al. Russo, în care după cincisprezece ani dela intrarea în luptă a generației sale, acest spirit critic face bilanțul acestei lupte. Vorbind despre generația trecută, el exclamă cu mândria caracteristică a acestor tineri conștienți de folosul ce Pau adus mișcarea lor: „Răpegiunea cu care se stinge trecutul dintre noi este cea mai strânică judecată a aceluia trecut” (op. cit. 12). Dar în același timp el își dă seamă că binele absolut nu Pau putut ajunge nici ei și, gândindu-se la cei ce vor urma, scrie aceste cuvinte atât de frumoase (ib. 13):

„Va veni vremea... în care și noi tinerii dela 1835, tinerii și bonjuristii suri astăzi, vom fi chemați „bărbărie”, vom fi judecați, nu după ceea ce am făcut, dar după ceea ce ar fi trebuit să facem, vom fi osândiți, nu după greutatea vremilor, dar după patima nădejzilor.”

Cuvinte de îmbărbătare.

Societatea academică română „Dacia” din Cernăuți a adresat bravilor tineri dela Oradea-mare următoarea depeșă de aderență:

Societatea noastră intrunită în ședința plenară din 16 Febr 1912 auzind despre jertfa, ce au adus o teologie români din Oradea-mare pentru limba strămoșească, li trimite salutul frătesc și-i încurajează în lupta lor pentru limbă și neam.

Societatea acad. rom. „Dacia” in Cernăuți.

Schimbări esențiale în cabinetul comun.

După cum am anunțat ieri, baronul Burian, ministrul de finanțe al monarhiei și-a dat demisia pe motiv, că noul ministru de externe, contele Berchtold fiind supus ungar și membru al camerei magnatilor din Ungaria în cabinetul comun nu pot să funcționeze în același timp doi supuși ungari. Aceasta conform uzului de până acum. Dar împrejurarea, că contele Berchtold este ungar (potrivnicii noștri îi zic ungar) a atras și alte schimbări însemnate în persoane. Întâiul șef de secție al ministerului de externe baronul Ladislau Müller, precum și al doilea șef de secție al ministerului, contele Paul Esterházy, amândoi supuși unguri au fost demisionați prin autograf monarhic și înlocuiți cu doi diplomați austriaci. Schimbarea aceasta s'a făcut tot în virtutea uzului, că de vreme ce ministrul este ungar, șefii de secție tre-

buie să fie austriaci. Contele Paul Esterházy, după cum se știe va fi numit ambasador probabil pentru Paris.

Azi monarhul a adoptat demisia baronului Burian, numind în locul lui de ministru de finanțe comun pe fostul ministru de finanțe austriac și guvernor al băncii austro-ungare cav. Leon Bilinski.

Schimbările aceste au stârnit firește adânci resentimente patriotice în tabăra egemonilor noștri, căci sunt privite ca presențele, nu numai ale spulberării aspirațiilor panmaghiare în Bosnia și Herțegovina, ci și ca presențele unei epoci fatale pentru aspirațiile de prevelență politică ungurească în monarhie. Baronul Burian a fost, după cum se știe, exponentul guvernului ungar în cabinetul comun, cav. Bilinski va fi la rândul său reprezentantul politicii austriace în ce privește Bosnia și Herțegovina, reprezentantul, deci, — avem cuvânt să credem — și al punctului de vedere adoptat de coroană în chestia țerișoarelor anexate.

Prevedem izbucnirea unei furtuni de patriotice indignări atât în presa ungară, cât și în parlamentul din Budapesta.

Propagarea ideilor republicane — îngăduită.

Curtea cu juri din Seghedin a adus eri o sentință foarte caracteristică. Fostul deputat Dr. Nagy György, seciul năbădăios care își făcuse o meserie din insultarea Românilor, a început anul trecut publicarea unei reviste republicane „Magyar Köztársaság”, în care a făcut propagandă pentru schimbarea formei constituționale a țării.

Pentru agitația lui republicană a fost tras la răspundere, dar Curtea cu juri din Seghedin l'a achitat pe motiv că propaganda aceasta teoretică nu este punibilă...

Obstrucția reîncepe..

— Situația politică. —

Arad, 20 Februarie n. 1912

Ședința de ieri a Camerei deputaților a dat prilej celor două fracțiuni independente să-și desfășoare vederile față de declarațiile ministrului-președinte contele Khuen-Hederváry.

Discursul rostit de contele Apponyi în numele partidului kossuthist și discursul lui Justh rostit în numele fracțiunii de sub șefia sa conglăsuise într-o toate cu hotărârile aduse de cele două partide în conferențele de Duminecă.

Partidul justhist a hotărât continuarea obstrucției cu toate mijloacele. Discursul lui Justh a fost deci o declarație de război: numai parlamentul votului obșteșc are dreptul să hotărască în mod definitiv asupra sortii reformelor militare.

Partidul kossuthist, compus din elemente reacționare ale fostului partid pușoptist unitar, a adus numai hotărârea că n'are motive să revină asupra atitudinii sale din trecut. Contele Apponyi a fost, deci, în discursul său foarte cumplit și a mărturisit numai nemulțumirea partidului cu concesiile neînsemnate pe cari le-a adus contele Khuen în ce privește reformele militare, fără să proclame însă războiul împotriva acestor reforme. Partidul

kossuthist observă vechea sa atitudine de echivocitate, îngăduind fiecărui membru să procedeze după buna lui chibzuială.

Obstrucția, cu toate aceste, va reîncepe împotriva reformelor militare, căci partidul justhist va fi sprijinit în lupta aceasta și de câțiva membrii ai partidului popular și de deputații independenți în afară de partide.

Chiar dacă ar reuși contele *Andrássy* să înduplece partidul kossuthist să renunțe la opoziția lor împotriva reformelor militare — justhiștii și tovarășii lor vor fi destul de tari să zădărnicească orice discuție.

Pentru a înlesni acțiunea contelui *Andrássy* pe lângă kossuthiști, ministrul-președinte a grăbit să declare că este învoit să provoace o hotărâre a Camerei prin care guvernul este obligat să prezinte Camerei proiectul reformei electorale până la un termen fix. Declarația aceasta avea să fie puntea de trecere pentru kossuthiști, cari — deși au în programul lor votul universal — sunt împotriva oricărei reforme electorale democratice.

Guvernul, ori cum se va sfârși acțiunea contelui *Andrássy*, va trebui să se înțeleagă și cu partidul justhist sau să încerce din nou înfrângerea obstrucției tehnice.

În cercurile guvernamentale se afirmă că președintele Camerei a stabilit un plan bine chibzuit, cu ajutorul căruia speră să zădărnicească obstrucția tehnică, fără a viola regulamentul intern. Care este acest plan se tănuiește. Se poate, însă, presupune că zvonul acesta este mai mult o amenințare... căci dacă guvernul ar fi avut mijloace legale pentru înfrângerea obstrucției, n'ar fi întârziat cu aplicarea lor aproape doi ani.

Zilele viitoare ne vor putea aduce, deci, surprinderi neașteptate.

Acțiunea contelui *Andrássy*.

Contele *Andrássy* a pornit o nouă acțiune în scopul de a mijloci o înțelegere măcar între buvern și partidul kossuthist. În cursul zilei de ieri au avut loc mai multe conferințe între contele *Andrássy* și *Khuen* pe de-o parte, și contele *Andrássy* și contele *Apponyi* de altă parte. Ministrul-președinte a avut conferințe și cu președintele Camerei *Náray*.

Semi-oficiosul „P. Lloyd”, înregistrând noua acțiune a contelui *Andrássy*, spune că judecând după dispozițiile celor două tabere nu este exclusă posibilitatea unei împăcări.

Ședința Camerei.

În ședința de azi partidele au continuat să răspundă la declarațiile ministrului-președinte. Au vorbit *Egry* și *Béla* (în afară de partide) și contele *Batthyányi*, declarând că vor combata reformele militare cu orice mijloace.

Obstrucția tehnică va începe numai peste 3 zile, ca partidele să aibă vreme să facă declarații principiale.

Justhiștii s'au prezentat, însă, și azi pregătiți pentru orice eventualități.

Scrisori din Iași.

Sărbătorirea împăcării dlui *Vaida-Voevod* — *Octavian Goga*.

Împăcarea pe care d. Constantin Stere a îndeplinit-o în Ardeal între cei doi bărbați eminenti ai neamului nostru, a avut darul să nască în Iași o impozantă mișcare de unificare și simpatie față de importantul act politic petrecut acolo. Conducătorii politicii și culturale ai orașului nostru, ignorând pentru un moment ori ce disenzionare de vederi, s'au întrunit în seara zilei de 4 Februarie în localul „Cercului didactic” și cu o perfectă înțelegere au hotărât sărbătorirea împăcării din Ardeal și a conducătorului politic d. C. Stere, stăruitorul acestei împăcări.

Inițiatorii acestei idei sunt domnii profesori secundari ardeleni — S. Halîța, C. Sporea, Popeia — precum și d. profesor univ. I. Ursu. La întrunirea de consfătuire au luat parte șefii tuturor cluburilor politice locale. S'a discutat pe larg importanța actului politic săvârșit peste munți, necesitatea unei înțelegeri trainice, care să se întindă mai presus de persoane, peste întreaga opinie publică ardeleană, care să unifice vederile celor două organe de publicitate „Tribuna” și „Românul”. În momentele de față a declarat d. *Matei Cantacuzino* necesitatea înțelegerii armonioase a tuturor puterilor noastre politice este de neîngăduit. Se cere din partea noastră a tuturor cea mai deplină unire. Unire aici, unire dincolo, la frații noștri de peste hotare. D. Stere, fapta d-tale e mai presus de ori ce laudă. Fii încredințat că în acțiunea pe care ai întreprins-o, ascuns, te-au ajutat aprobările noastre unanime. Arată fraților Ardeleni, interesul cald pe care li-l purtăm, și învederează-le necesitatea acțiunii comune de unire.

Sărbătorirea împăcării va fi prăznuită printr'un banchet organizat în cele mai alese împrejurări, la care vor fi invitați toți cetățenii binevoitori. Iată apelul lansat pentru acest scop:

APEL.

Fericiți de rezultatul obținut în Transilvania prin împăcarea dlor Dr. Alex. Vaida-Voevod și Octavian Goga, doi dintre fruntașii românismului, împăcare obținută prin stăruințele concetățeanului nostru C. Stere, ne-am unit a sărbători acest act folositor pentru întreg neamul românesc, printr'un banchet care va avea loc Marți 7 Februarie, ora 7 jum. în sala ce se va anunța la timp prin ziare.

Rugăm pe toți bunii români, fără deosebire de partid, să binevoiască a adera la această manifestare a noastră românească, prin participare.

Adeziunile se vor trimite la cercul didactic, str. Lăpușeanu, la ori ce oră, până cel mai târziu Luni seara.

V. Sculy, N. Gane, M. B. Cantacuzino, P. Zamfirescu, A. C. Cuza, Gr. I. Buicliu, I. Burada, Dr. Negel, A. A. Bădărău, Dr. T. A. Racoviță, N. Cananău, Dr. M. Manicată, G. G. Mărzescu, S. Halîța, I. Ursu, C. Sporea.

Au răspuns până acum apelului publicat: I. P. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei Pimen, P. S. S. Arhiepiscopul Nicolae Munteanu, dnii A. D. Xenopol, C. Climescu, C. Negruzzi, Al. Filipide, Paul Bujor, I. Stamatin.

Comitetul „Centrului studentesc” a hotărât să participe și studențimea, într'un fel care se va arăta cât de curând la această manifestație impozantă. Se crede chiar că acum ar fi momentul unei apropieri strânse între studenți, apropiere care n'ar necesita din partea nimănui vre-o capitulare și care în același timp ar servi de pildă tuturor înțelegătorilor.

Țin să relev un fapt neplăcut. „Opinia” de aseară, neînțelegând măcar de atât-dată delicatetea armistițiului încheiat în mod tacit, insinuuază că d. A. C. Cuza a iscălit apelul de mai sus, dar a fost contra banchetului. Afirmatia necavalerească a „Opinie” trebuie înlăturată. Am avut cinstea să vorbesc însumi cu d. A. C. Cuza. Dsa a fost printre cei dintâi care s'a asociat la această idee și care a lăudat în cuvinte alese fapta dlui C. Stere. E penibil să se tulbure seninătatea atât de înălțătoare a acestei manifestațiuni cu adevărat naționale, prin veninul veșnic elocotitor al unei uri nestăpânite. Să ne deprindem a fi mai civilizați în luptele noastre politice.

Corneliu Carp.

Mare demonstrație contra Ungurilor în Serajevo.

— Steag ungaresc ars. —

Sârbii și Croații din Sarajevo au organizat daltăieri, *Duminecă* o mare demonstrație contra Ungurilor. A fost izbucnirea aceleiaș nemulțumiri generale contra stăpânirii ungarosti, care s'a manifestat în repetite rânduri în Croația, în forma tulburărilor de stradă, a manifestațiilor contra banului și guvernului maghiar, a deselor ciocniri între poliție și cetățeni și ca rezultat al amestecului studențesc, în închiderea universității din Zagreb.

Seara pe la ora 8 roiau rinduri, rinduri de cetățeni înspre catedrală, cântând cântece naționale. Ocupând întreaga piață a intervenit poliția, care a somat lumea să se împrăstie. La apariția poliștilor mulțimea a început să se agite, iar când s'a făcut somația unii a luat petri și au asvârlit asupra poliștilor. Poliștii au scos sabia și au năvălit asupra mulțimei, din rinduri căreia s'au dat mai multe împușcături de revolver. Un glonte a nimerit în cap pe un student mohamedan, care a fost transportat la spital. De pietriile aruncate a fost rănit mai grav un polișt. Neputând poliția împrăstia pe manifestații s'a cerut ajutorul miliției, la sosirea căreia mulțimea s'a împrăștiat.

În timpul acestei încierări, o mână de oameni au pătruns în strada unde se află școala ungară, care stradă fusese mai înainte închisă de un cordon de poliști. Ajungând înaintea școlii, au spart ferestrele, și luând steagul ce fâlfâia pe edificiu l-au aprins. Arderea steagului, a fost însoțită de cântece naționale și huiduituri la adresa Ungurilor. A sosit poliția, dar era târziu. Numai serim mai rămase din steag.

Ancheta a constatat că demonstrații au fost instigați de niște studenți din Zagreb.

Demonstrația s'a continuat și a doua zi *Luni*. Elevii dela școlile din Sarajevo, împreună cu studenții au parcurs demonstrând străzile principale, cântând asemenea cântece naționale. Niște deputați, fiind aclamați au vorbit manifestațiilor, îndemnându-i să lupte cu însuflețire pentru cauza națională. Vorbirile au fost sublimate de strigăte: „Bosnia nu e a Ungurilor, ci a Slovenilor! Piară Ungurii! Afară cu ei din țara asta!” Ajungând demonstrații înaintea edificiului guvernului, poliția i-a împrăștiat. Deputații prezenți i-au rugat să nu facă disordine, ci să se retragă. La sfaturile deputaților, studenții s'au împrăștiat cântând imnul național.

Cu evenimentele acestor două zile s'a ocupat și *Saborul*, în ședința sa de ieri. A vorbit primarul orașului *Curid*, deputat virilist. A atacat în termeni violenți poliția, care a vărsat sânge nevinovat.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

„specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVAR.
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plăcire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Propune ca în semn de doliu pentru jertfa brutalității poliției să se ridice ședința.

Vorbirea a fost primită cu însuflețite aplauze. Ședința s'a ridicat.

Serbarea plugarilor din Pârneava.

Un popor, care nu-și cultivă limba lui și nu ține la datinele lui strămoșești, nu e demn să trăiască.

Țăranii români din suburbiul Pârneava au aranjat ieri seară în sala Casei Naționale o petrecere precedată de producții teatrale și cântări executate toate de fii din popor sub conducerea măiastră a dlui învățător George Popovici. Ziua aceasta a fost pentru plugăria română din suburbiul Aradului una dintre cele mai înălțătoare. Rar s'a dat prilejul, atât țărănimii din părțile acestea, cât și inteligenței de aici să vadă întrunită la o serbare atâta lume dornică da a auzi povețe frumoase și cântece în frumosul nostru grai românesc. E un progres într'adevăr uimitor, dacă astăzi cu toată opresiunea barbară, ce s'a deslănțuit asupra capului nostru de când ne-am pomenit — putem să asistăm chiar și în părțile acestea, unde valorile dușmăniei cutropitoare au fost mai puternice, — putem să asistăm zic — la serbări al căror caracter românesc ne înduioșează până la lacrimi și ne face să tresărim de bucurie. Sărbătoarea de ieri este un puternic îndemn pentru tot Românul de inimă, să-și dea tot concursul pentru realizarea visului nostru de aur, care este căștigarea drepturilor noastre călcate în picioare, libertatea națională nimieșă, egalitate în drepturi și în datorințe cu toți fiii țării acesteia.

Și de sigur că ne vom bucura de izbânda cauzei noastre, dacă vom avea în tot locul oameni de acțiune, ca harnicul învățător din Pârneava d. George Popovici, și Români de ispravă ca președintele secțiunii Pârneava, a Asociațiunii aradane d. Alexe Zasló, ca vice-președintele George Pecican și ca episcopul Constantin Don.

Oameni desinteresati, cari prețuiesc mai mult binele comun și înaintarea neamului nostru pe toate terețele decât interesele lor proprii, acești bravi Români ajutați de familiile de seamă din localitate, ne-au arătat ieri ce este în stare să facă omul, cu adevărată dragoste de neamul lui, ne-au dovedit odată mai mult că în firea noastră zace o nemaipomenită dragoste către limba și datinele noastre străbune, o dragoste care cu toate neputerile necazuri ce-au dat peste capul nostru n'a putut fi stânsă în nici o inimă de român.

Străinii și dușmanii noștri, nu pot decât să ne invidieze pentru lupta frumoasă, ce se poartă pretutindenea în interesul păstrării neatinse a naționalității, a firei noastre moștenite din neam în neam.

Încă pe la ceasurile opt seara o vie animație domnea în suburbiul românesc și pe toate străzile se vedeau grupuri de plugari îmbrăcați în haine de sărbătoare înaintând veseli spre „Casa Națională”.

În scurt timp sala era arhiplină, așa încât lumea s'a văzut silită să staționeze și pe coridore și prin odăile laterale.

Pârnevenii în costumul lor curat cu țări albi din lână groasă, cam ungușiți la croială, cu veste scurte pline de nasturi arginți, cu cămăși măiestrit huerate, cărora însă le lipsește bogăția cămășilor noastre din părțile ardelenice, și le lipsește mai cu seamă croiala lor românească cu foi bogate, lăsate libere în bătaia vântului. Oameni voinici, frumoși la figură, o adevărată rasă românească curat păstrată și nepătrunsă de amestec străin.

Iată ce ne întărește și mai mult în nădejdea noastră că neamul nostru are baze sănătoase, cari îi garantează un viitor strălucit.

Femeile au aceleași trăsături frumoase, care caracterizează originea noastră romană, durere însă cu ele, mai slabe de inger s'au lăpădat de portul nostru pitoresc și s'au îmbrăcat în toale străine și mai urite și mai puțin trainice și și cumpărate cu bani scumpi în dușmăniile evreiești.

Și mai au femeile din părțile acestea un obicei ierăși moștenit dela cine știe ce liftă spurcată cu se cănese pe obraz. Strică frumuseța lăsată de

Dumnezeu cu văpșele de tot felul, cari de, fie zis între noi, dar îți iau și gustul de sărutat.

Cu îndemnuri și povețe frumoase, credem că vom putea introduce și pe aici dragostea pentru portul nostru și vom putea desbăra pe frumoasele noastre aradane și pe cele din jur să-și mai vămie obrazul, ca să nu le mai putem zice:

Sunteți albe de albele,
Și roșii de rumenele.

Pe la orele nouă și-au făcut apariția d. Dr. Nicolae Oneu, directorul general al institutului „Victoria”, împreună cu d. Sava Raifu, directorul acestui institut; apoi membrii redacțiunii „Tribunei” în frunte cu d. S. Bocu cu doamna, d. Moldovan, contabilul „Victoriei”, cu cei doi fii ai săi, părintele Vătan cu doamna, părintele Bodea, d. V. Antonescu, d. Ilie Pop, d. Ion Vancu, învățător, cu doamna. Mai târziu au sosit și d. Ștefan C. Pop, deputat cu doamna, d. Dr. Romul Velicic cu doamna, dnii Dr. Miclea, Dr. Moldovan și alții, a căror nume ne scapă.

Dintre țărănimii am observat pe d. Alexe Zasló, George Pecican, Constantin Don, Frații Raicu, familia Dobrăeștilor, frații Pecican, Moise, Grigore, familia Curticean și aproape toate familiile din Pârneava.

Reprezentarea s'a început cu „Motto” cântat în cor mixt compus din copii de țaran sub conducerea d. învățător Popovici. Au urmat apoi compozițiile măestrului Vidu, „Negruța” și „Imi place” executate cu multă armonie și precizie de acelaș cor. Mai cu seamă solo din „Negruța” cântat de Cornel Măcean cu o voce plăcută și mlădioasă a stârnit aplauze meritate ale publicului.

Toate cântările au fost repetate la dorința asistenței, care a rămas uimită de frumoasele prestațiuni ale copiilor.

S'au jucat apoi trei bucăți moralizatoare și educative scrise cu mult temei instructiv de d-șoara Maria Drăgan, învățătoare.

În prima piesă „Despre portul românesc” fetițele Aurelia Curticean, Eleonora Măcean, Maria Trăila, și Ana Mare în frumoase costume de pădureancă s'au achitat foarte frumos de rolul lor. Mai cu seamă mititica Aurelia Curticean era atât de simpatică și avea un joc atât de liber și nejenat încât a fost obiectul de admirație al tuturor.

„Despre sărbătorile hăbești” a fost jucată cu aceeași îndemnizare de fetițele Paulina Măcean, Iuliana Pălineaș și Lucreția Crestici, cari încă au fost răsplătite cu însuflețite aplauze.

Trei bucăți Nicolae Grigorescu, Ilie Mihailovici și Ilie Curticean au dat frumoase îndemnuri plugarilor, de a-și plasa copiii la meserii, jucând bucata „Despre măestrii”.

După reprezentație a urmat joc, unde iarăși aradanii nu prea sunt măestri deoarece jocurile noastre naționale au fost cu totul neglijate în părțile acestea.

Succesul moral a fost desigur puternic, căci numai unind la olaltă toate elementele răslețite printre valorile puternice ale străinilor, și înhegându-e voința prin sfaturi, și îndemnuri frumoase românești, vom ajunge la izbândă deplină.

Este un început care merită toată lauda noastră și a tuturor Românilor de bine, este o mândrie națională să vedem după o vreme urită de lăncezeală un curent sănătos pornit de energii tari, de oameni destoinici, cum sunt învățătorul Popovici și fruntașii Alexe Zasló, Gheorghe Pecican, Constantin Don și alții.

Scrisoare din Bucovina.

Teatru și concerte. — Serate dansante. — Jubileul „Societății”.

I.

* Suceava, 4 (17) Febr. 1912.

Ei, zică cine ce-a vrea, tot oamenii cei vechi erau mai cuminti și înțelegeau mai bine viața. Și dacă n'au fost ei mai civilizați — pomeniau ei pe atunci de aeroplane?! doar de aripile de ceară ale lui Icarus! — au fost de bună seamă cu mult mai culti. E o greșală a timpului nostru aceasta, de confundăm civilizația și cultura! Și toată cultura antică, totul ce ne-a mai rămas din vremile acelea trecute acuma de mult, o datorim în mare parte teatrului. Pe atunci statul îi plătea poporului să meargă la teatru, unde se reprezentau dramele unui Sofocle și comediile unui Aritofanes: aceasta era educația poporului din vremurile acele. „Și fiecare e părtaș la plăcerea tuturor, care întâlnește și idealizată, din mișcarea de ochi se îndreaptă spre el și în pieptul său e aruna numai un sentiment — acela: că e om”.

Nu știu de s'ar mai putea aplica cuvintele aceste ale marelui Schiller și în ziua de azi, când ori ce meșprăvit, căruia i-a succedat să alestuiască câteva scene, le porecește *comedie*, și când ori ce diletant, care știe fura cu pricepere din munca altora, e autor de *opere*! Noi încă n'am ajuns în stadiul cel mai înalt de cultură, cum era la cei vechi și încă n'am căzut în starea aceea de decadentă, care e azi în unele centre europene! Suntem în privința aceasta — ca și în multe altele — abia la început. Trupele de opere din România, cari ne vin din când în când cu „Farmecul unui vals” sau cu alte producțiuni „moderne” sosesc, pleacă și în urmă lasă numai o dără de colb. Se înțelege, că directorilor trupelor acestora nu le e de propagandă culturală, ci de afaceri. Artiștii nu-s niciodată și cântăreți sau actori buni foarte rar. Și singurul succes „moral” o poate, că vre-un student dela liceu se îndrăgostește de o subreia mai dragută; de altfel nimic.*)

Nu voi să vorbesc aici nici despre trupa Lieiu, care nu vine în fiecare an, nici despre Agatha Bărsescu sau alți artiști ca Antonescu, cari vin din când în când, ci despre străduințele noastre pe acest teren. Sunt două societăți, cari se ocupă cu astfel de propagandă culturală: societatea academică „Junimea” și societatea muzicală „Armonia”; cea dintâi cu teatrul propriu zis, pe când „Armonia” mai mult cu opere și concerte. Se înțelege că și'n vacanțe la nenumărate petreceri populare se joacă încă câte o bucată de teatru, însă aceste de obicei n'au decât un succes moral trecător, deoarece sunt aranjate pentru inteligența satelor și nu pentru popor. Dintre societățile culturale ale orașelor din provincie abia din când în când de dă una astfel de semne de viață.

Cum vedeți în lipsa unei societăți pentru teatru, cum aveți Dvoastră în Ardeal, la noi toată mișcarea teatrală se rezumă în activitatea pe acest teren a societăților „Junimea” și „Armonia”. Deocamdată nu ne putem gândi la o trupă stabilă, căci nicăiri n'avem atâția intelectuali, cari să poată susține un teatru și nici nu suntem așa de bogați. Totuș avem un grup de diletanți buni, cari se silesc să ne vorbească de pe scenă o limbă românească curată și frumoasă. Totul ce avem în privința aceasta datorim numai și numai dlui *Aurel Berari*, care e cu mult mai mult ca un diletant priceput, ci e *singurul* nostru artist dramatic de talent — oaspeti bucureșteni, cari l'au văzut jucând imi pare că „Baba Hăreș”, căci e și cântăret, l'au asemănat cu Lieiu — care fără vre-o răsplătă în bani, cu abnegație și cu stăruință i-a școlit, pe acei dintre tinerii și domnișoarele noastre, care au o scântie de talent. Pe însuși dsa l'am văzut jucând admirabil în „Beizadea Epaminonda”, „Serisoare pierdută”, „De-ale Carnavalului”, „Nevasta lui Cerceș”, „Funcționarul dela Domenii”, și multe altele. Numai lui avem a-și mulțumi că comediile măestrului Caragiale sunt cunoscute aproape în întreaga Bucovină și că suntem în curent și cu mișcarea teatrală din România.

În istoria muzicii românești Bucovina, „vesela grădina”, va avea o pagină strălucită. Căci acela care a bătut calea, pe care au pășit alți compozi-

*) Cine se interesează de mișcarea teatrală mai veche la noi, citească excelențele articole ale dlui Tolan în „Viața Românească”.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

tori români, cel dintâi care a întrebunțat melodiile populare în operetă, a fost Ciprian Porumbescu, un fiu al străvochei Arborese, cu cântecele și cu lăutarii ei renumiți, cari pe vremuri l-au inspirat și pe Carol Meuli, și al doilea, care a ridicat muzica românească la o desăvârșire și virtuozitate neajunsă până atunci a fost Tudor Cav. de Flondor. Amândoi au murit tineri, după o activitate foarte rodnică și ne-au îmbrăcat în forma veșnică a artei cântecele și melodiile noastre primitive. Poporul nostru i-au jertfit pe altar, aceia ce el întâi a plămădit din suferințele și din lacrimile sale: doina, pe care ei au făcut-o să răsună până departe în holta lumii. E deci firesc, ca pe urma lor să răsară și alte talente, cari urmează calea indicată de dânșii.

Printre aceștia primul loc îl ocupă fără îndoielă Eusebie Mandicevski cu măiestrele sale liturgice; el însă fiind profesor la conservatorul din Viena nu mai ia parte activă la munca ce-o depunem noi acasă pe acest teren. Ne-a venit pentru aceea însă o forță tină, care promite mult, d. Constantin Sandru, absolvent al conservatorului din Viena. Reuniunile noastre de cântări, până acum aveau dirigenți străini, cari abia aveau idee de muzică românească, și firește că asta nu mai putea să dăinuiească mult. D. Sandru nu vine încă prea târziu. Societatea „Armonia” dela moartea lui Flondor încă a început să deie înapoi. Noul dirigent a scos-o însă din letargie și acum a început iară o activitate febrilă, la care iau parte toți membrii, căci mucești cu rost și mai cu drag, când este cine să te povățuiască și să te îndemne. Anul acesta pe scenă se va mai juca o operetă de Candella. Cum am arătat toată mișcarea noastră teatrală și muzicală se rezumă azi în două nume:

Aurel Berari și Constantin Sandru, cari încetăjurați cu dragoste de diletanții noștri, își vor urma de bună seamă și de acum munca cu mai multă intensitate și stăruință. Și dacă vom ajunge cândva noi bucovinenii să vorbim cum se cade românește și să avem oare-care cultură artistică va fi mare parte meritul acestor doi bărbați, cari își implinose atât de frumos datoria către neam. Viitorul istoric al Bucovinei va trebui să-i pomenească cu evlavie și recunoștință. De altminteri amândoi sunt încă destul de tineri așa că toată muncii încă îi așteaptă.

Scrisori din București.

Mișcarea feminină. — Un almanah al scriitorilor. — Investirea noilor episcopi.

București, 5 Februarie.

O mișcare feminină propriu zisă nu a existat până acum în România. S'a ridicat în diferite rânduri din șirul intelectualilor din țară glasuri, cari, alăturându-se la ale socialiștilor, cereau pentru femei aceeași drepturi pe cari le au și bărbații, uitând însă de îndatoririle pe cari le au aceștia. S'au ridicat glasuri cari cereau drept electoral pentru femei, cari cereau să li-se deschidă porțile parlamentului, uitând că nu aceasta ar fi prima nevoie. Căci, fiind vorba de dreptul electoral, se impune cu totul altă reformă decât aceea de a se da femeilor dreptul să ia direct parte la luptele politice. E marea masă a țărânilor, care de cele mai multe ori, dat fiind sistemul de domnește acum, nici idee nu are cine sunt aceia cari o reprezintă.

Mișcarea feminină aici în țară nu-și are rostul decât ca mișcare culturală. Și acest lucru pare a-l fi înțeles o seamă din reprezentanțele intelectualelor, în frunte cu dna Ianculescu de Reus, care a înființat de curând o societate, al cărei scop este ridicarea prin cultură a femeilor din straturile de jos ale societății. În fiecare săptămână se țin cursuri din diferitele ramuri de cunoștințe, cursuri, la cari asistă un mare număr de lucrătoare, cărora li-se dau, într'un libaj ușor elementele indispensabile pentru formarea sufletului unei bune gospodine. Se dă cu deosebire mare atenție igienei și lucrului de casă. Nici literatura nu este neglijată și de multe ori se țin cursuri de literatură cât se poate de interesante.

Începutul făcut de dna Reus la București nădăjduim că va fi imitat și în alte orașe din țară, unde până acum nu s'a prea dat multă osteneală cu ridicarea nivelului cultural al femeilor, cari își câștigă existența prin muncă grea.

Almanahul scriitorilor dela noi, editat cu atâta pricepere de d. Sebastian Bornemisa a fost primit în țară cu multă simpatie. Ideia însușită de editor dela Orăștie a fost salutată de toți scriitorii din țară, cari au hotărât să scotă și ei un almanah al tuturor scriitorilor români.

D. Emil Gârleanu, președintele societății scriitorilor români a adunat materialul necesar, portretele și datele biografice ale scriitorilor, precum și bucăți literare originale de ale fiecăruia, cari adunate într'un elegant volum, vor apărea în curând sub titlul „Almanahul scriitorilor români”

Investirea noilor episcopi P. S. Sa Calist al Argeșului și P. S. Sa Theodosie al Romanului se va face cu deosebită solemnitate Duminică 12 (25) Februarie.

La orele 10 dimineața noii episcopi vor asista la oficierea serviciului religios în Sf. Mitropolie. Vor asista de asemenea toți membrii sf. Sinod și membrii Consistorului superior bisericesc.

La orele 12 a. m. noii episcopi vor merge la palatul regal unde vor fi primiți de Maj. Sa Regele, asistat de d. C. C. Arion, ministrul cultelor, când Maj. Sa le va înmâna cărțile episcopale.

Cu aceea ocazie P. S. Sa episcopul Calist și P. S. Sa episcopul Theodosie vor rosti câte o cuvântare.

Instalarea noilor episcopi în scaunele episcopale se va face în a doua jumătate a lunii Februarie în prezența dlui C. C. Arion, ministrul cultelor

Correspondent.

Seminar pentru clerici în dieceza română gr.-cat. orădană.

Eliminarea bravilor clerici români din seminarul romano-catolic din Orade, pentru virtutea lor de a ținea la limba lor și între zidurile acelu seminar — a produs o legitimă indignare la toți Români fără deosebire de confesiune.

Unii — după noi neorientați asupra situației materiale a diecezei gr. catolice din Orade — au și pus la cale o colectă pentru crearea unui fond din care să se înființeze un seminar gr. catolic român la reședința episcopului.

După părerea noastră această colectă ar fi o ofensă la adresa episcopului gr. cat. din Orade ori-cine ar fi acela, și cu atât mai vârtos la adresa episcopului Radu, care la masa metropolitului din Blaj, cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii” din anul trecut, a dat dovezi de cel mai înflăcărat simț național.

Nu are nevoie episcopul gr. catolic român din Orade de ajutorul nimănui ca să înființeze un seminar diecezan pentru clericii săi.

Episcopia gr. cat. din Orade are singură mai multă avere și rentă mai mare decât toate celelalte episcopii gr. cat. române împreună.

La multe sute de mii de coroane se urează venitul anual al bunurilor diecezane și al desdăunării urbariale și al regaliilor.

Are și locuri potrivite pe cari să-și edifice seminarul atât în Orade, cât și mai ales în Beiuș, care este centrul dominiului, unde are și gimnaziul superior și reședința sa.

Bani sunt.

Loc potrivit este și amare cel mai potrivit loc este Beiușul, unde nici odată nu va fi expus la insulte cum a fost expus chiar și blândul și inofensivul episcop Pavel huduindu-l plebea și spărgându-i feștrile reședinței din Orade.

Necesitatea unui seminar propriu se simțea de mult, deja la înființarea metropoliei gr. cat. române, și numai bursele, acele nenorocite burse ce le are din fondul religios dieceza gr. cat. orădană pentru un anumit număr de clerici au înduplecat-o ca în detrimentul creșterii naționale a preoției sale să-și adăpostească pe fiii-ții preoți în seminariile romano-catolice de prin Orade, Ungvár etc.

Acuma să răsbună această economie fatală.

Și se poate că chiar mâna prevedinței a pus la cale modul cum s'au manifestat simțămintele de iubire a șovinistilor romano-catolici față de clericii greco-catolici.

Bursele de cari se bucură dieceza gr. cat. orădană din Fondul religios cat. pentru un număr de clerici ai săi, nu credem că se pot revoca nici în cazul când dieceza va avea seminar propriu.

Dar chiar să le donege, să le mănânce sănătoși. — Interesul național al bisericii gr. catolice române nu se poate subordina intereselor punga lui Iuda.

A sosit timpul și pentru bogata dieceza gr. cat. română orădană să-și provadă parochiile, mare parte expuse la desnaționalizare, cu preoți constii de misiunea lor națională.

Aceasta este părerea unui

Român ortodox din Biharia.

Domnul Iorga privit prin prizma șovinismului maghiar.

Dela un cetitor primim următoarele rânduri. Cetim în nr. 41 din 4 (17) Februarie al ziarului „Pesti Hirlap” — faimoasa primădonă negritoare a națunilor nemaghiare îndeosebi a nesuferiților de valahi — pe lângă niște infamii impertinente la adresa tinerimei teologice și a seminariilor noastre, și o gratificare din cele mai greotoase la adresa personalității dlui Iorga, gratificare serenată din condeiașul unui biet correspondent din Deva.

Cică ar fi observat dintr'o conferință literară despre activitatea culturală a dlui Iorga, ținută în seminarul din Caransebeș, că e în pericol unitatea statului maghiar. Vezi Doamne se cultiva sentimente de iridentism daco-roman prin o conferință literară-culturală.

Dar ce crezi cucoamă indeo-maghiară împreună cu correspondentu-ți? Ce plan de învățământ ne-ai mai impune și în seminariile noastre? După ce ne interzice în mod brutal în institutele noastre susținute și cu bani de ai noștri drepturi firești de Dumnezeu date, acum când toată paserea își ciripește graul în dragă voie, veniți să ne mai atacați și dreptul de cultivare românească în institutele noastre? Nu ne-ai impune oare-cum gloșificarea obscurităților noastre?

Și se întrebă bietul correspondent că „cine-i acel Iorga Nikoláj?” „Turbatul erou al iridentismului valah, care nici în România, patria sa, nu este luat în seamă, care a ciomăgit publice pe un profesor de universitate, colegul său, care nici în România nu-și poate câștiga aderenți pentru ideile sale turbate, a picat rușinos din parlamentul român deși a candidat în opt locuri; pe care l'a exchis polițienește de pe teritoriul austriac poliția austriacă pentru agitări deșuchiate, care într'un mod de compătimit urește unguvii atât în scris cât și în graul viu”.

Și nu se mai poate mira, cum de „acest om de o fantasmă bolnăvicioasă precum și ideile lui se impun elevilor seminariilor din Caransebeș (papavelö intézetünk)”.

Dela Oradea treceti la Caransebeș? Azi-mâine veți veni și la Arad că veți găsi amintirea unui Moise Nioară, unui Tichindeal, sau la Sibiu, unde personalitatea lui Șaguna care ne-a eluat drepturile de cultivare românească în institutele

noastre — îi impusă drept ideal de urmat sau chiar la Blaj unde avem atâtea amintiri frumoase.

Toate aceste le veți face pe tema monstruoasă a imităţii statului maghiar. Ne aşteptăm şi la aceasta, căci la ce nu te poți aştepta sub fericita oblăduire din patria aceasta.

Aşa ni-se caricaturează bărbaţii de netăgăduită valoare în ziaristica maghiară prin ce se desubiază opinia publică asupra ce avem noi mai scump, asupra mişcărilor culturale. La tipetele de panteră ale cutărui jidănaş setos după triumfuri patriotice, cetitorului acela naiv şi mărginit în cunoştinţele istorice ale neamului său îi vine a crede că într'adevăr în seminarele noastre se petrec lucruri de o imoralitate culturală. Se impun acolo tipuri de ale criminalităţii sociale, bătuşi, aiuranţi bolnăvicioşi şi mai ştie Dumnezeu ce; drept idealuri de urmărit.

După ce ne trageţi floarea elitei noastre intelectuale în nămolul inerent firei şi culturai ce vă stăpâneşte; pe noi obidiţii ne întemniţaţi pentru câte-o nevinovată ofcare de durere, care din întâmplare ar fi atins orgoliul vostru.

Pentru noi Nicolae Iorga nu-i decât un „om de o fantazie bolnăvicioasă” poate pentru că acest om de vrednicie europeană, acest aspru judecător al autopiilor vremilor acestora n'are decât cuvinte de aspră condamnare la intenţiunile cu care aţi voi să ridicaţi pe obidiţii săi fraţi la superlativul fericirii.

Sărmani valahi proşti, cari nu putem pătrunde în profunditatea înţelepciunii umanitarilor noştri compatrioţi; şi nup utm descifra din palmuirile ce zilnic ni-se dau, mult trimbiţata lor bunăvoinţă. Imprumutaţi-ne şi metoda cu care ne tractaţi pe noi, doar atunci vă vom putea înţelege.

Dacă în institutele voastre nu mai putem trăi de dragostea cu care ne sugrumaţi; lăsaţi-ne să-remi mângâierea să ne admirăm netulburati bărbaţii noştri aşa cum sunt „fantasi bolnăvicioase” în institutele noastre sărăcăcioase. Lăsaţi-ne aşa în prostia noastră, că până ce vom fi proşti nu o să aprindem patria.

INFORMAȚII.

A R A D, 20 Februarie n. 1912

Şezători literare. Din Bucureşti ni-se scrie: Duminecă s'a ţinut la Teatrul „Comoedia” a doua şezătoare literară.

Au auzit A. Sa Regală Princesesa Maria, A. Sa Princesesa Elisabeta, A. Sa Prinsepele Carol, d. C. Arion, ministrul instrucţiei publice etc.

La orele trei cortina se ridică: la o masă, în mijloc, sta d. Gh. Diamandy, preşedintele Societăţii Autorilor Dramatice, iar în jurul său, pe scaune, artiştii Teatrului Comoedia şi autori cari trebuiau să citească buciile lor.

D. Gh. Diamandy, dela catedră, dă cuvântul autorilor şi artiştilor, cari se execută.

Au recitat: d. C. Toneanu, o anecdotă din Th. Sperantă, dna Vasiliu „Nu te-ai priceput” de Coşbuc, d. Mărculescu „25 Minute” de Caragiali, d-ra Tina Barbu versuri din Păun-Pincio, d. I. Mărculescu „Dorin iubito!” de Vlahuţă.

D-ra Fărcăşanu, a cântat arii populare.

Au citit din operele lor dnii Al. Stamatiade, Cincinat Pavelescu, Haralamb Lecca, V. Eftimiu, Emil Nicolau, I. Mărculescu şi Brătescu-Voinăşti.

S'au dat citire scrisorilor prin care dnii Spiru Haret, I. Negruzzi şi I. Bassarabescu aderează la această societate.

— **O frumoasă manifestaţie socială în Zlatna.** Stimat Dle redactor! Cu deosebită satisfacţie trebuie să vă comunic că în ziua de 12 c. la „Trei Ierarchi”, am avut rara ocaziune de-a vedea o petrecere sucesoasă în micul nostru oraşel Zlatna. A fost un bal costumat, de care în loc nu ni-s'a

mai dat să vedem şi laudă bravilor conducători ai „Reuniunii femeilor rom. gr. cat.” din loc, cari au pus această petrecere la cale. Indesebi însă laudă i-se cuvine vredniciei doamne Elena Albini, prezidenta reuniunii, care a făcut tot ce-i sta în putere ca să ne procure defătare sufletească. — Au fost reprezentate costumele de Bănat, România, de pe Târnavă, de pe Murăş, Zlatna, Buciumani, Teuş etc. şi buchetul acesta de dame costumate a fost atât de draguţ şi de atrăgător încât am rămas cu toţii încântaţi de frumuseţea portului nostru naţional. — În pauză s'a petrecut frumos. La ridicarea mesei tarafal a cântat imnul naţional, care a produs o generală însufleţire, — după aceea a urmat iarăşi joc până în zori.

De închiere observ: deşi puţini, Zlăgănenii cu puteri unite întotdeauna pot presta lucruri destul de frumoase. Şi ar fi timpul suprem, ca lăsând indolenţa şi neactivitatea la o parte, să se pună oamenii pe lucru şi să cultive mai cu stăruinţă viaţa socială în diversele ei manifestaţiuni, ca astfel să-şi îndeplinească unul fieştecare datoria faţă de neamul său după cuviinţă. — Un participant.

— **Impăratul Wilhelm şi socialiştii.** E obiceiul în Germania, ca preşedintele Reichstagului să înainteze împăratului, raport despre alegerea preşedintelui şi vicepreşedinţilor camerei, cerând cu acest prilej şi audienţă pe seama tuturor celor ce fac parte la preşedinţie. Fiind însă în rândul acesta ales şi un social-democrat de vicepreşedinte, şeful partidului social-democrat, Bebel a declarat, că un socialist nu se poate prezenta în audienţă înaintea suveranului. În urma acestei declaraţii, preşedintele Camerei s'a văzut nevoit să solicite audienţa numai pe seama sa şi a celui-lalt vicepreşedinte. La cererea făcută a venit însă răspuns, că Maj. Sa nu poate primi în audienţă preşedinţia.

Se crede că răspunsul a fost dat la sfatul cancelarului, care nu a putut recomanda domnitorului, ca abătându-se dela vechiul obicei să aprobe credinţa social-democraţilor.

— **Alegeri „libere”.** Cercul electoral Sic din comitatul Solnec-Dobăca a ajuns vacant, după ce deputatul Inezdi a fost pus sub interdicţie şi internat într'un sanatoriu.

În cerc sunt numai 180 de alegători, campania electorală pare deci uşoară. Impotriva candidatului independent Dr. Láng Aladár, avocat în Şimleu, administraţia pune însă în mişcare întreg aparatul de terorizare, cunoscut tuturor de pe vremea alegerilor generale din 1910. Alegătorii, bănuţi că vor vota cu Láng, sunt chemaţi înaintea solgăbirăului şi, sub diferite pretexte, pedepsiţi cu 100—500 cor. Jandarmii entrează comuna ameninţând alegătorii cu baioneta.

Lang l-a denunţat pe solgăbirău autorităţilor.

— **China îşi schimbă calendarul.** Întâiul preşedinte al republicii China Juansikkai a dat un manifest, în care spune că introduce calendarul european, fiind astfel întâiul an al republicii 1912. Preşedintele va notifica în curând alegerea sa puterilor, cerând recunoaşterea republicii.

Într'un alt manifest mulţumeşte poporului, pentru încrederea pusă în el declarând că primeşte preşedinţia. Roagă însă populaţia să nu sărbătorească această alegere, nevoind să jignească sentimentele dinastiei detronate. Cu toată dorinţa preşedintelui, poliţia a dat ordin proprietarilor de case, ca în timp de 5 zile toate casele să fie pavoazate, pentru sărbătorirea lui Juansikkai.

Din Nankuj se mai anunţă că poporul din toate părţile ţării a primit cu mare bucurie alegerea preşedintelui.

— **Socialiştii italieni şi războiul.** Din Roma se comunică că: Deputaţii socialişti din Camera italiană au hotărât să înceapă o mare acţiune contra războiului, care cere jertfe mari băneşti

şi omeneşti. Vor duce cea mai aprigă campanie contra guvernului, până la retragerea decretului regal despre anectarea Tripolitaniei. În urma acestei hotărâri, muncitorimea din Milano s'a adunat înaintea redacţiei ziarului „Avanto” demonstrând zgomotos contra războiului. Poliţia intervenind a imprăştiat mulţimea. Atât hotărârea deptatilor cât şi demonstraţia muncitorimei a produs mare agitaţie în rândurile Italianilor patrioţi, pentru cari social-democraţii sunt nişte trădători ordinari. În cazul executării hotărârii luate, se aşteaptă în oraşele Italiei mari turburări şi încăierări de stradă între burghezimea patriotică, şi social-democraţii trădători.

— **Pentru o pereche de cizme.** În noaptea de Sâmbătă spre Duminică birjarul Sántha Károly din Budapesta a ucis pe soţul lui de beţie Sütő Sándor, de profesie măturător de stradă.

Sántha a chefulit o noapte întreagă cu Sütő şi după ce li-s'au gătat banii, au fost daţi afară din fiecare cărciumă în care voiau să bea probabil pe datorie.

Intr'un colţ de stradă Sántha s'a gândit, că ar fi bine să strângă o leacă de gât pe Sütő, care avea cizme nouă.

La şi înhăţat zdravăn şi trântindu-l la pământ s'a pus să-l ghennu până când bietul om şi-a dat sufletul. Tot el apoi a anunţat unui poliţist că s'a împiedecat de un om mort pe stradă.

Poliţia după o scurtă cercetare a descoperit pe criminal şi l-a dat pe mâna parchetului, care l-a şi depus.

— **Catastrofa unui Cinematograf.** Ziarele străine publică o ştire despre arderea unui cinematograf din Bucureşti la care au căzut victime mai mulţi oameni şi copii. Când a izbucnit incendiu la toată lumea s'a repezit la eşire, netinând în socoteală decât pielea proprie. În imbulzeala extraordinară doi copilaşi au fost striviţi fatal de publicul care i-a căleat în picioare. O femeie a cărei fetiţă a fost cuprinsă de flăcări, a încercat de disperare.

Proprietarul cinematografului asupra căruia cădea toată responsabilitatea nenorocirii, de teama urmărilor s'a împuşcat.

Inregistrăm ştirea aceasta mai mult ca o curiozitate, căci ziarele bucureştene de azi nu confirmă întru nimic lucrurile de mai sus.

— **Olimpul în Flacări.** Se spune că muntele Olimpul este încununat din toate părţile de focul pus în pădurile nemărginite dela poalele lui. Incendii se întinde şi spre creştetul muntelui şi e teamă că satele împreştiate prin vâi vor fi nimicite căci orice acţiune de salvare a rămas neputincioasă. Focul a fost pus de mână omenească şi se rede că e un act de răzbunare a vr'unei victime s'au complice înşelat, căci în aceste păduri găzduiau bandele de antarti greci şi capii comitaţilor cari prinseseră vara trecută pe inginerul german Richter.

— **Un ofiţer şi o biciuşcă.** Din Oradea-marv vine ştirea că Sâmbătă seara pe când un ofiţer dela regimentul 37 de infanterie a ieşit din Casinoul militar, i-a sărit înainte o femeie elegantă şi scoţând din manson o biciuşcă i-a ars vr'o trei lovituri peste obraz. Lucrul s'a făcut repede de tot căci până să se adune lumea din apropiere doamna dispăruse, iar ofiţerul cu pricina se perdeu grăbit în ceaţa sării.

Cazul a ajuns la cunoştinţa comandei militare, dar cercetările se urmează în secret şi nimeni nu e în măsură de cunoaşte preluile a acestei mici întâmplări care pasionează de câteva zile publicul Orădan.

— **O nouă casă de joc Monte Carlo.** Un consortiu străin în frunte cu un hangiu elveţian şi un bancher francez urmează tratative cu guvernul pentru a lua în chirie insula Margareta pe şaizeci de ani. Se plănuieşte înfiinţarea unui Casino model

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curăţare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Monte-Carlo, unde se va juca în regulă, cu scop de a umfla pungile chirișilor și a îndrepta valurile de vizitatori din țară și străinătate spre Budapesta. Contractul de arendare e pe cale de a se încheia și va aduce Budapestei un venit de două sutezece mii coroane plus 60 procente din câștigul de peste șase la sută al acționarilor.

— **Al 192-lea!** Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Pünkösti Gergely, maior pensionat. Acesta este al 192-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

— **La fondul Victor și Eugenia Tordașianu** pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români sibiieni, au mai dăruit: Octavian Veștemian sod. mașinist tipograf 20 bani, George Dordea, blămar (București) 50 bani, I. Coșa calfă de prăvălie de piele 20 bani, Teofil Holerga, paroh (Frâua) soția sa Maria născ. Părau și copiii lor Septimiu, Olimpia și Emil 1 cor., Ioan Dan, paroh (Șard) și soția sa Ioana n. Moldovan 40 bani, Alexandru Fugută, funcț. com. 30 bani, Ioan Bârlea învățăcel faur 35 bani, Ioan Sorosteneanu inv. pant., Remus Cotruș, inv. lăcătuș câte 30 bani, Vasile Ban măestru cismar soția sa Estera și copiii lor Vasile, Olga, Ioan și Iuliana 1 cor. 20 bani.

— **Logodnă.** Domnișoara Melanca Popescu, fiica notarului din Ietar s'a logodit cu domnul Coriolan Popoviciu cand. de preot din Cheș.

Felicitările noastre!

x **Oferă albituri pentru mirese, lucru propriu, în executare solidă și specială: Heim I. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.**

— **Ziarul „Tribuna” se află de vânzare în București la Librăria „Neamul Românesc” Calea Victoriei No 107.**

x **Pantofari și ciobotari, dacă voiti să vă procurați materialul necesar calitatea bună și preț ieftin, adresați-vă la firma I. Gottstein și fiul, Sibiu, Piața mică 5, unde se află în bogat asortiment, tot felul de tălpi „vaches” indigene și străine, erupon, căptușeală de toate calitățile. Piele, de șevro și box, diferite fabricații. Tocuri de gumă Berson Palma și americana Sullivan, negre și galbene.**

x **Numai sămânțe de a lui Mauthner târguiesc economii și grădinarii, cari să știu cugeta bine asupra lucrului; și atunci dacă altfel de sămânțe ar fi mai ieftine, pentru că știu din experiență, că acele nu corespund și numai paguba lor o să fie la urmă.**

x **Cu venirea vremilor ploioase, recomandăm în atențiunea On. ceteror magazia de corturi și umbrele Gustav Schmidt, Sibiu, Kleine-ring 3, palatul institutului Baden-Credit, unde se poate cumpăra cu preț ieftin corturi și umbrele cea mai bună calitate. — pregătite în atelierul propriu.**

Femeie care se pricepe la brodărie și agenți se primesc la Singer Co. fabrică de mașini de cusut soc. pe acții, Arad, József főherceg-ut 9. — Se recere cunoștința limbilor: române, germane și maghiare.

ECONOMIE.

Impărțire de sămânțe. Cu scop de a întesni economilor noștri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrisul comitet a luat hotărârea a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinste) sămânțe de trifoi, de napi, de nutreț și de lăternă.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite să se adreseze către subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.

Membrii împărțâți în anii trecuți cu sămânțe de tot soiul sunt rugați cu frățescă dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre rezultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi, le vom folosi cu plăcere în raportul nostru general pro. 1911.

Sibiu, 17 Febr. n. 1912. Comitetul central al „Reuniunii rom. d agricultură din comitatul Sibiului”. — Pant. Lucuța prezident, Victor Tordașianu secretar.

BIBLIOGRAFII.

Noua revistă română. De sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru a apărut cu următorul sumar: **Noulăți:** Sărbătorirea lui Caragiale. — Incidentul Vaida-Goga. — O soluție simplistă în afacerea Cuza. **Cestiumi actuale:** A. Alexandrescu-Dorna: Caragiale. **Literatură:** V. Al. Jean: Ce știa satul... Comedie într'un act, jucată pe scena Teatrului Modern din Capitală. — Ieronim Laurian: Pe sub catalpi. — Sonet. — În casa lui. (Versuri. **Psihologie:** N. M. Teohari: Educația caracteru-

lui. **Polemice:** Nerva Hodoc: Pro domo. **Insemnări:** În chestia D-rului Racowsky. — O economie bugetară la Conservator. — Pentru absolevți școlare de agricultură. — O sărbătoare la Văcărești. **Revista revistelor:** Revista Catolică. — Arhiva Genealogică. — Journal de Sociologie. — Mercure de France. — La Voce.

A apărut Revista literară ilustrată, săptămânală **Consineana** Nr. 7—1912 cu următorul Cuprins: **Al. Ciura:** O poveste, care nu s'a spus. **Ecaterina Pitiș:** Când prind acum condeiu, poezie. **Victor Brăncuș:** Amintiri din închisoarea de stat. **Radu Mărghean:** Nocturnă, poezie. **A. Fagazzaro:**—**D. Tomescu:** Misterul poeziei, roman. **Oct. Lupeanu:** Numai noi, poezie, trad. **Noli:** Femeia și turistica. Flori de-o zi: * **Cernegic:**—**Ilustrații.** — Serisori dela Redacție. — Ghicitori ilustrate.

La Librăria Tribuna se află de vânzare: revista literară, artistică și socială „**Flacăra**”. Până acum au apărut 16 nri. (Nr. 1 e epuizat). Prețul unui număr 13 bani.

Cărți mai nouă apărute:

I. Nenitescu: Poezii. Ediție completă a 150 cor. plus 20 fil. porto. (Ed. Minerva).

Hai să ridem. Almanahul revistei „Minerva” a 1 cor. plus 10 fil. porto.

Biblioteca „**Lumina**” a 30 bani plus 5 fil. porto.
Nr. 18. Ion Dragoslav: Povestea trăsnetului.
Nr. 19. Rudolf von Gottschall: Trădătorul. Traducere din limba germană de A. Frenzescu.
Nr. 20. Theophile Gautier: Aria Marcella. Trad. de N. Davidescu.
Nr. 21. N. N. Bekliceanu: Neguri.
Nr. 22—23. Octavian Minar: Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite).

Spiridon Popescu, profesor: **Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului.** (Serisori către învățători, preoți și către cei ce vor să-și cunoască neamul) **Lucrare premiata de Academia Română.** a 2 cor. plus 20 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

C. S. (Iasi). Poate peste vre-o lună-două...
D. M. (Târlungeni). N'avem cunoștința de serisoarea în chestie.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna” institut tipografic, **Nichin și cons.**

Leon Tolstol.

220

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu, nu mă așteptam la așa ceva, spuse el aghiotantului său care se întoarse noaptea târziu.

— Aveți nevoie de odihnă. Alteța Voastră, îi zise aghiotantului.

— Dar am să-i fac să-și mănânce caii, ca pe Turci! strigă Kutuzow fără a răspunde, bătând în masă cu mâna lui cea groasă.

XXXVIII.

Când se întoarse Elena la San-Petersburg împreună cu Curtea, ea era într-o situațiune foarte încurcată.

Înainte plecării ei din capitală, ea se bucura de protecția unuia din cei mai mari seniori ai Curții. La Wilna, ea avu legături intime cu un tânăr prinț străin. La reîntoarcerea ei în Petersburg, prințul și demnitarul își cereau drepturile lor și Elenei îi rămânea să rezolve o problemă care nu i-se prezentase încă în viață: de a-și păstra legăturile cu ambele personaje fără a răni nici pe unul nici pe celălalt.

Ceea ce ar fi putut să pară spinos și chiar impracticabil ori cărei femei, nu o costă pe contesa Bezukhow nici o clipă de îndoială: nu degeaba avea ea reputația de a fi cea mai inteligentă femeie din Petersburg. În loc de a se ascunde și de a căuta să iasă din această situație prin violență, Elena, întocmai ca un om de stat care poate ori ce vrea, puse dreptatea de partea ei.

De îndată ce prințul cel străin îndrăzni s'o mustreze, ea își înălță cu senetic capul ei frumos și îi zise, privindu-l peste umăr:

— Recunosc în dta egoismul și cruzimea bărbătească! Nici nu mă puteam aștepta la alteeva. Iată ce răsplătă primește o femeie care suferă și se sacrifică. Ce drepturi are Alteța Voastră asupra-mi pentru a-mi cere socoteala de simpatiile și de prietenii mele? Omul acesta de care sunteți gelos a fost pentru mine mai mult decât un tată... Nu, nu, să nu mă intrerupeți. Se poate ca sentimentele pe cari le are față de mine să nu fie tocmai părintești, dar nu pot să-i închid pentru aceasta casa mea. Dar sexul d'voastră răsplătește întotdeauna bunătatea cu ingratitude. Dar să știți, Alteță, că nu dau socoteală de sentimentele mele intime decât lui Dumnezeu și conștiinței mele.

Ea privi la cer și-și atinse cu degetul frumosul ei piept care se umfla de emoțiune.

— Dar, doamnă, dați-mi voce...

— Luați-mă de soție și voi fi sclava d'voastră.

— Dar aceasta nu e cu putință...

— Nu voiti să vă înjositi a vă căsători cu mine, făcu ea izbucnind în lacrimi.

Prințul se puse s'o mângăie și Elena îi răspuse printre lacrimi că nimic n'o putea împiedeca de a se remărita, că au mai existat cazuri la fel, că ea nu fusese niciodată femeia soțului ei, că ea a fost sacrificată de părinții ei...

— Dar legile, religia?

— Legile? Religia? hm... Dar de ce sunt ele bune decât pentru a servi scopului nostru? făcu ea.

Alteța Regală fu foarte uimită de a nu fi ajuns singur la acest rezultat așa de simplu, și numai decât merse să ia sfatul unui frate al Societății lui Isus cu care avusese relațiuni temeinice.

După câteva zile, la una din acele serbări feerice pe cari le da Elena la moșia ei din Kameni-Ostrov, îi fu prezentat seducătorul d. Jaubet, un ieziut cu sutana scurtă, care nu mai era tânăr, dar al cărui păr alb ca zăpada, contrasta cu ochii săi cei negri și vioi. Și în grădină, la lumina lampionelor și la sunetele muzicii el o întreținu mult timp pe Elena despre iubirea de Dumnezeu, despre Hristos, despre inima sfântă a Maicei, cât și despre mângăierile pe cari numai adevărata religie le putea da; căci religia catolică, apostolică și romană procură credincioșilor ei adevărata fericire, atât în lumea aceasta cât și după moarte.

Elena fu mișcată și de mai multe ori atât ei cât și dlui Jaubet li-se umplură ochii de lacrimi și vocile le tremurară.

Cavalerul care veni în clipa aceea s'o invite la dans îi tulbură conversația ce o avea cu viitorul ei director de conștiință: dar a doua zi seara ieziutul o vizită din nou, și din acea zi el deveni un oaspe zilnic al contesei Bezukhow.

Într-o zi el o conduse pe contesa în biserica catolică, unde ea ingenuchiă lângă altar. Seducătorul d. Jaubet îi puse amândouă mâinile pe creștetul capului și, după cum povestii ea însăși mai târziu „ca simți un suflu înviorător strecurându-i-se în inimă”.

I-se explică că aceasta era grația care o pătrunsese. Numai decât un abate cu sutana lungă se apropiă de ea, o împărțâși și îi dote absolutiunea.

A doua zi i-se aduse o casetă în care era sfânta eminecatură.

După câteva zile Elena află spre marea ei bucurie că intrase de acum sub ocrotirea adevăratei biserici, și că Papa, care fusese înștiințat de aceasta, îi va scrie o serisoare cu însăși mâna sa.

(Va urma).

REISZ MIKSA FABRICA DE MOBILE

in

ÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«.)

Oltoieri de struguri

expediază, ga-
rantând de soiul
viță americană,
netedă și cu ră-

dăcini, precum și în diferite soiuri, recunoscute
de trainice, asortiment bogat

Köküllömenti első szőlőboltvány-telep

Proprietar: **Caspari Frigyes, Medgyes 16**
(Nagyköküllömenti).

Postiți și cereți prețuri curente ilustrate.
Din prețul curent se pot ceta scrisori de recuno-
ștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce do-
resc să comande pot cere mai întâiu informațiuni
dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris,
despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

SFAT ȘI AJUTOR

celor cari sufer d iregularități de stomac,
contra stomacului stricat, ardere de sto-
mac, incuierea scaunului, sgirciuri de
stomac, greață, amețeală, vomare, in-
somnie, colică, anemie, gălbinare, etc.
le recomandăm:

Picăturile de stomac »Brády«

mai nainte »picăturile Mariacelli«.

Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă
mare Cor. 1-60, sticlă mică 90 fil. 6 sticle
Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. —
Pentru trimiterea înainte a sumei tri-
mite franco:

BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungariei”
în VIENA, I. Fleischmarkt 1/4.

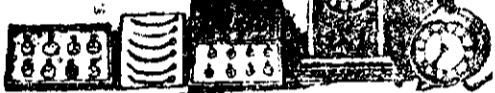
FIȚIATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe
»Sta Maria de Mariacelli«, la impachetarea roșie și la sub-
scriere, care este copie chipului de pe lature și să respin-
geți orice imitație.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și clasornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasor-
nice de aur, repede
precis și ieftin. —
Serviciu conștințios. :-

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

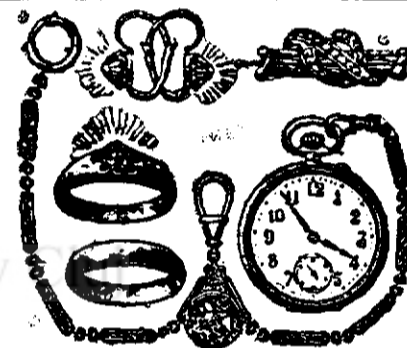
MARE DEPOZIT!
FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
→ LIPOVA. ←

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai
moderne, cu organism dublu de oțel, foarte
trainice și de o rezonanță deosebită se pot
comanda numai dela mine, cu prețurile
cele mai moderate, pe lângă ga-
ranție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale,
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurenturi, la cerere, se trimit gratis. Cores-
pondența intrucât se poate să se facă în limba
ungurească, germană sau sârbească.

Pește sărat.

Taranka, alb 100 klgr. 70— Cor.
Deverika, mare » » 90— »
Deverika, mai mare » 100— »
Șalău 100 » 90— »
Știucă » » 88— »
Crap, mare . . » » 110— »
Somn, de mijloc per klgr. 1-20 »
Somn, mare » » 1-40 »
Somn Pana, în fălii » 1-80 »
Ceapă 100 klgr. 16— »

Liferează cu rambursă

PETROVITS és PANTITS
VERSECZ.

Am onoare a aduce la cunoștința
on. public, că mi-am aranjat în
Timișoara, Piața George Nr. 4.
un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează
de o mai amănunță recomandare,
augurându-mi în schimb încrede-
rea în satisfacerea ori-cărei pre-
tenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chlgr.	Cor. 160
Portorico 1/2 »	» 190
Cuba 1/2 »	» 2—
lava aur »	» 170

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chlgr.	Cor. 190
Calitate fină 1/2 »	» 220
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Chlgr.	» 260

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chlgr.	Cor. 280
Tea de Congo 1/2 »	» 3—
Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr.	» 5—
Tea imperială foarte fină 1/2 »	» 6—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 »	» 6—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Chlgr.	» —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 190
1 litru rum fin de Brazilia	» 340
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	» 350

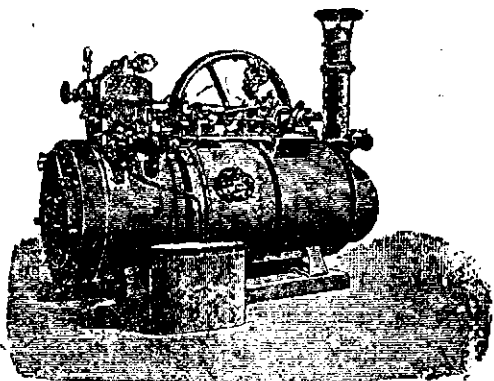
Renumitul »ARDEIU KOTÁNYI« se
vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.
(Seghedln, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
ARAD, József főherceg-ut Nr. 3.
in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár”
Nr. telefonului 809.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentháromság-utca 41. sz. (casa proprie).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înțit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petrolu, spirt și chiar și cazane la locomobile.

Pregătesc

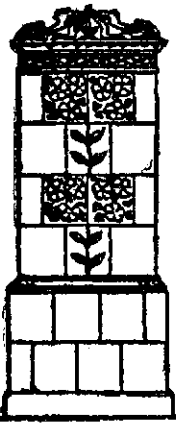
cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárvaros, Kém-u. 16.

EDUARD LEXEN,

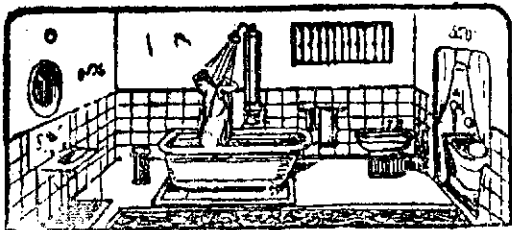
finichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de finichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

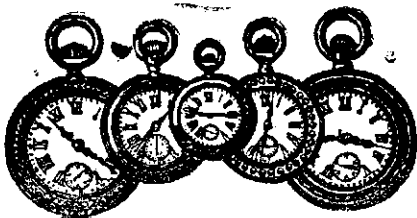
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reisporgasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Pianuri sau Harmoniuri

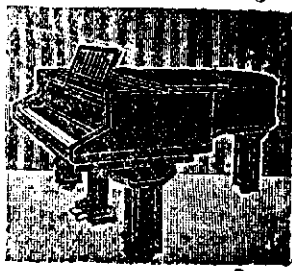
se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Strada Cîsnădlol 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman). întemeiat la anul 1867 ca f-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

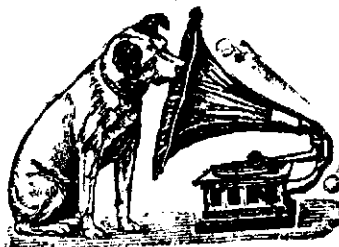
Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Georg Barthelmie

mechanic

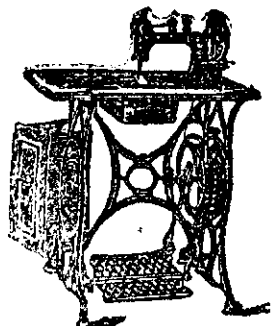
Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

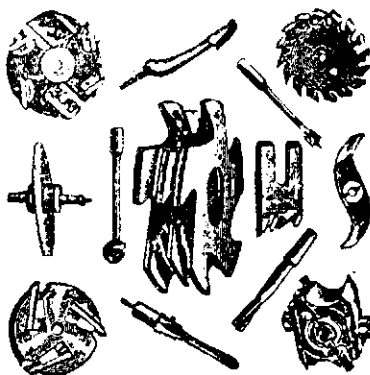
— Instructor pentru scris la mașină. —

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Unelte mele taie ca **OTRAVA**

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: cuțitele pentru rîndele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredele pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt toffelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului. — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermannstadt, Grosz-Ring No 3—5
(Palatul Bodenkredit).

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai nouă și mai moderne

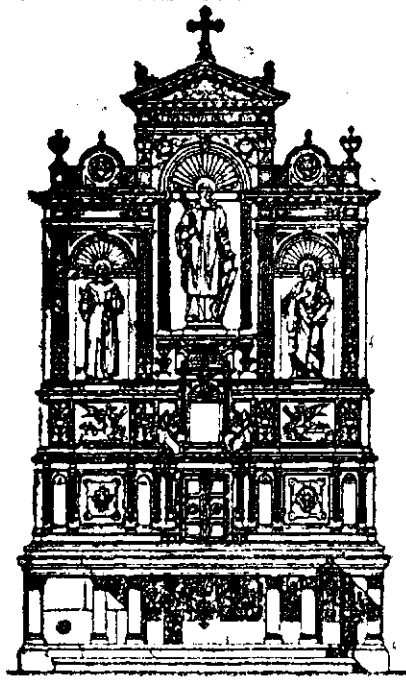
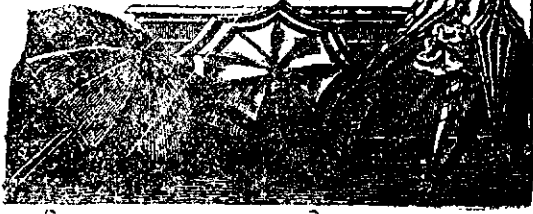
ploiere-entoutcas

(pt. soare și ploate)
precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt cu și punctualitate.

Gaál József,

măsar,

Nagyvárad, Csengeri-utca 21. sz.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuielilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu — Nagyszében, Strada Sării — Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de toffel de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanție și cu prețurile cele mai moderate.

Tokodi Testvérek,

fabricanți decumpene.

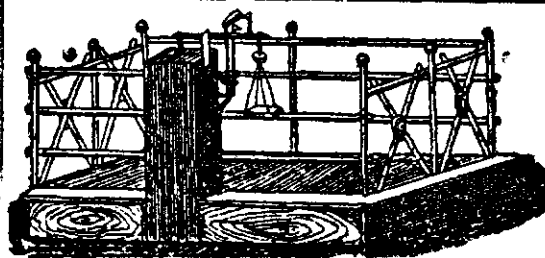
Hodmezővásárhely,
Lánc-utca.

— Szeged,
Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infracturabile, autentificate. — Pentru România literă și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

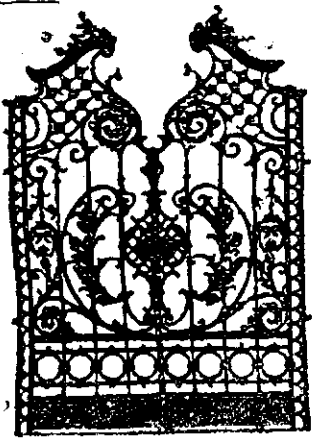

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătire de balcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porți, casse de păstrare contra incendiului, basreliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne culori și fason elegant. — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu — Nagyszében.
Grosser Ring 17.

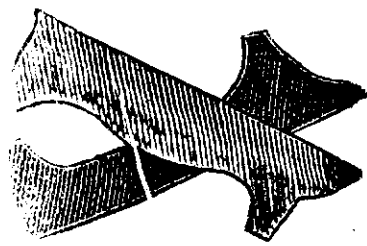
Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

J. Gottstein, fiul,

Nagyszében, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățt ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Leitner Sándor

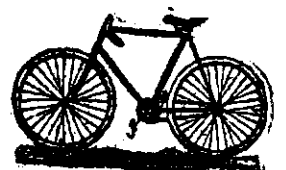
mechanic și electrotehnic

Cluj — Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafone și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

„AJUTORUL”

institut de credit și economii societate pe acții în Șeica-mare.

Convocare.

Domnii acționari ai societății pe acții „AJUTORUL” se invită prin aceasta, conform §-lui 16 din statute la

a III-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Șeica-Mare în **10 Martie** st. n. a. c. la 10 ore a. m. în localul institutului

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.	7. Modificarea statutelor.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a plenipotențelor.	8. Întregirea direcțiunii.
3. Raportul direcțiunii.	9. Întregirea comitetului de supraveghiere.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.	10. Satorirea marcelor de prezență.
5. Prezentarea bilanțului.	11. Eventuale propuneri.
6. Darea absoluturului direcțiunii și comit. de supraveghiere.	

Șeica-mare, 28 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decembre 1911.

Activa			Pasiva	
Cassa	40300 41	Capital social	250000	—
Cassa de păstrare postală	755 88	Fond de rezervă	72298	16
Cambii	492209 94	Fond de penziune	9769	24
Cambii cu acoperire hipotecare	117938 98	Fond de binefaceri	3250	36
Imprumuturi hipotecare	124419 60	Deposite spre fructificare	536478	21
Credite personale	112554 60	Reescont	56475	—
Imprumuturi de Cont-Curent	23422	Dividendă neridicată	104	—
Efecte	19750	Creditori	12729	88
amortizare	620	Interese transitoare pe 1912	15879	99
Edificiul institutului	38161 39	Profit curat	27419	65
amortizare	161 39			
Mobiliar	2835 08			
amortizare	235 08			
Debitori	7387 04			
Interese transitoare restante și de reescont	5686 04			
	984404 49		984404	49

Profit și Perderi.

Debit			Credit	
Interese de depuneri	26643 74	Interese de escont	42298 63	
Spese:		» » » h potecar	9187 62	
salare	4716 65	» » » imprumut hipotecar	9233 92	
imprimare registei, diverse	3994 39	» » » credit personal	9407 97	
porto postal	865 26	» » » Cont-Curent	2191 44	
chirie	90	» » » efecte	1282	73601 58
	9666 30	Diverse venite		2756 86
Contribuție:				
directă și aruncuri	8465 75			
10% după interese de depuneri	2664 37			
	11130 12			
Amortizări:				
efecte	620			
spese de fondare	482 16			
mobiliar	235 08			
edificiul institutului	161 39			
	1498 63			
Profit curat	27419 65			
	76358 44			76358 44

Șeica-mare, la 31 Decembrie 1911.

Nistor m. p.
prim-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Nicolae Ittu m. p. Ioan Ittu m. p. Ioan Nistor m. p. Const. Tipuriță m. p. Andreiu Blotor m. p.
președinte.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului.

Șeica-mare, la 28 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ittu m. p. Emilian Dancăș m. p. Pavel Radu m. p. Mateiu C. Jiga m. p.
revisor expert al „Solidarității”.